

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1925—1926

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ.

© 2006-2010 ΕΚΠΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1930

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Σίμου Μεναρδού

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ ΛΥΤΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1925-1926

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ.

© 2006-2010 ΕΚΠΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1930

Κύριοι,

Η προκειμένη "Εκθεσις έγραφη τὸν Ιανουάριον τοῦ 1927, ὅπως ἀναγνωσθῇ κατὰ τὴν ἐπίσημην ἐγκατάστασιν τοῦ νέου Πρυτάνεως κ. Βασιλείου Αἰγινῆτος. Ἀλλὰ κωλυομένου τούτου, παρέμεινεν ἀνέκδοτες, ἐκδίδεται δὲ ἐφέτος χάριν τῆς σειρᾶς τῶν Πρυτανικῶν λογοδοσιῶν.

Η προτανεία τοῦ Πανεπιστημίου κατίντησεν ἐσχάτως ἐν τῶν ἐπιπυνωτάτων ἀξιωμάτων τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας. Λογοδοτῶν δὲ σήμερον διὰ τὸ παρελθόν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος (1925—1926), εὐχαριστῶ καὶ πᾶλιν τοὺς διμοφώνως ημιφίσιαντάς με ἀγαπητοὺς συναδέλφους διὰ τὴν τιμὴν, ἀλλ' διμολογῶ καὶ ἐγὼ εὐλαμψινθῆς, διτὶ παρέδωκα τὴν χρυσῆν ἀλυσιν ὡς βάρος.

ΠΙ άνακούφισίς μου εἶναι μεγαλυτέρα, διότι διάδοχόν μου καταλείπω φίλον συνάδελφον, τὸν κ. Βασίλειον Αἰγινῆτην, ἔνα τῶν ἐμπειροτάτων τῆς διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ προθυμότατον συνεργάτην τῆς Συγκλήτου.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὸ Πανεπιστήμιον ἐδοκίμασε, καθηὸς θὰ ἴδωμεν, πολλὰς περιπετείας, ἀλλ' εὐτυχῶς κατ' αὐτὸν ἐθεμελιώθησαν καὶ οἰκοδομικὰ τούλαχιστον ἔργα, μέλλοντα δχι μόνον νὰ διπλασιάσουν τὰ διδακτήρια, ἀλλὰ καὶ ν^o ἀναπτύξουν, ὡς ἐλπίζομεν, τὸν ἐπιστημονικὸν βίον τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν.

* *

Πρώτη θλῖψις ἡμῶν ὑπῆρξεν ὁ θάνατος δύο γηραιῶν καὶ χρηστῶν καθηγητῶν, τοῦ Γεωγορίου Βερναρδάκη, ἐπιτέμου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, συμβάς τὴν 3ην Νοεμβρίου 1925, καὶ τοῦ Νικολέου Παπαγιαννοπούλου τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς, συμβάς τὴν 29ην Μαΐου 1926.

Τὸ ὄνομα τοῦ Γεωγορίου Βερναρδάκη, νεοτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Δη-

μητρίου, ήτο γνωστότατον εἰς τὸν πανταχοῦ φιλολόγους ἐκ τῆς ἑπτατούμου ἐκδόσεως τῶν Ἡθικῶν τοῦ Πλουτάρχου (1888-96) καὶ τοῦ μεγάλου Ἐρμηνευτικοῦ Λεξικοῦ, διπολέσθη πρῶτον τῷ 1908 καὶ δεύτερον τῷ 1918. Οἱ θάνατοις τὸν ηὔρεν ἐφησιχάζοντα εἰς τὴν ἀγαπητήν τοῦ πατρίδα, τὴν «ἀνιδοτάτην» Λέσβιον, δπον κοιμᾶται καὶ δὲ μᾶλλον τοῦ, δὲ τραγικώτατος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ ἐκδάσης τοῦ τραγικωτάτου τῶν ἀρχαίων. Εἰς τὴν πάνδημον κηδείαν τοῦ Βερναρδάκη τὸ Πανεπιστήμιον, ἀντερροσθωπεύθη διὰ τοῦ Γυμνασιάρχου καὶ Ὀλευτίου.

Οἱ Παπαγιαννόποιος ἡτοῦ Ἡπειρώτης σπουδέσας δὲ ἐν Γερμανίᾳ εἰδικῶς τὴν Ἐβραϊκήν, διορίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἑρμηνείας τῆς II. Διαθήκης, ἔζεισκε δὲ πλὴν τῆς Ἐβραϊκῆς Γραμματικῆς (ἐν Λειψίᾳ 1912) πολλὰ διδακτικὰ βιβλία. Ἐξελέγη τρεῖς φοράς καπιτήτῳ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἥγαπάτο δὲ παρὰ πάντων διὰ τὸν πράγματι μειλίχιον χαρακτῆρα τοῦ. Τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου συναδέλφου ἐτέλεσε τὸ Πανεπιστήμιον, ἀντερροσθωπεύμενον ὑπὸ τοῦ Προτίνεως καὶ τῶν Κοσμητόρων.

Αἰσιοί ή μνήμη ἀμφοτέρων τῶν ἀγαπητῶν ἡμῶν συναδέλφων!

Ἄλλου εἴδους ἀπώλειαν ὑπέστη τὸ Πανεπιστήμιον, ἀποχωρήσαντος ὑπὸ τῆς I. Δεκεμβρίου τοῦ διαπρεπεστάτου καθηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας κ. Χρήστου Τσούντα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τεσσαρακονταετοῦς δημοσίας ὑπηρεσίας. Εἰς τὸν σεβαστὸν συνάδελφον ἐκφράζει καὶ πάλιν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τοὺς χάριν αὐτοῦ μόχθους.

Νέοι δὲ καθηγηταὶ διωρίσθησαν πρῶτον μὲν τακτικὸς καθηγητὴς τῆς μέσης καὶ νέας ἐλληνικῆς φιλολογίας δ. κ. Νίκος Βέτης, δὲ νεαρὸς ἀλλὰ γνωστότατος ἐκδότης Byzantinische Jahrbücher καὶ συγγραφεὺς πυλαιούμυτων μονογραφιῶν. Ἐκτακτος δὲ καθηγητὴς τῶν οὐροποιῶν δργάνων δὲ εὐελπίς θετός δ. κ. Σ. Οίκονόμου καὶ εἰδικὸς καθηγητὴς τοῦ δδοντιατρικοῦ Σχολείου δ. κ. Παπαντωνόποιος. Εἰς τὰ ἐναρχήρια μιθῆματα τῶν νέων συναδέλφων παρέστησαν εὐχαρίστως αἱ Πανεπιστημιακαὶ ἀρχαὶ.

Μετὰ χαρᾶς ἐπίσης ἐπανέδομεν τὸν εἰς τὰς ἔδρας τῶν ἐπαναδιορισμὸν δύο τρίλων καθηγητῶν, τοῦ κ. Ἡμμανούηλ Πεζοπούλου, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ κ. Κ. Λούρου, τῆς Ἰατρικῆς. Εἴθε νὰ εἰναι αὗται αἱ τελευταῖαι ἀπόπειραι τῶν ὑπὸ τῆς Πολιτείας λεγομένων «ἐκκαθαρίσεων» τοῦ Πανεπιστημίου, μέτρων ἀποδειχθέντων ἀστόχων, ἀδίκων καὶ ματάσιων.

*Οφελώ δὲ νὰ βεβαιώσω χάριν τῶν ἀγνοούντων τὰ τοῦ Πανεπι-

στημάτου, διτὶ πάντες οἱ διδάσκοντες ἐπετέλεσαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τῆς πρωτοφανοῦς φοιτητικῆς συρροῆς δχι ἀπλῶς τὸ καθῆκόν των, ἀλλὰ πολὺ πλέον τούτου, καίπερ ἀμειβόμενοι δσον θὰ ἴδομεν κατόπιν πενιχρῶς καὶ γάλισχρως.

Πέντε δὲ καθηγηταὶ πλὴν τοῦ Προτάνεως ἐδίδαξαν ἀμισθὶ κατ' αἰτησιν τοῦ στρατηγοῦ Girard καὶ εἰς τὴν Σχολὴν τῶν μετεκπαιδευμένων ἀξιωματικῶν, οἱ κ. κ. Ἀγγελόπουλος, Ἀνδρεάδης, Βαρβαρέσος, Κεφαλόποιλος καὶ Σεφεριάδης.

Άλλοδαποὶ δὲ καθηγηταὶ ἀληθέντες ἐδίδαξαν ἀπὸ τῆς ἔδρας τοὺς ἡμετέρους φοιτητὰς ὅλιγα μαθήματα πρῶτον μὲν κατὰ Νοέμβριον δὲ Προτάνιος τοῦ Ἐλευθέρου Πανεπιστημίου τῶν Βρυξελλῶν καὶ διαπεπής φυσιολόγος κ. Brachet, ἐπειτα δὲ κατὰ Μάρτιον δὲ παρεπιδημῶν ὀνομαστός ἐπιγραφικὸς κ. Ἀδόλφος Wilhelm.

Ἐπίτιμοι δὲ διδάκτορες τῆς Νομικῆς συμφώνως πρὸς τὴν καθιερωμένην τάξιν ἀνηγορεύθησαν τὴν 30 Νοεμβρίου τρεῖς μεγάλοι ἀλλοδαποὶ φιλάνθρωποι, τῶν δποίων ἐγνώσισε τὴν δρᾶσιν δὲ προσφιλητικὸς Ἰδίκιος κόσμος τῆς Ἐλλάδος,—δὲ περίπτωτος Νορβεγίδης ἐξερευνητὴς Νάνσεν, δὲ Γάλλος παρδινάλιος Dubois, καὶ ὁ γνωστότατος Ἀμερικανὸς φιλέλλην κ. Μοργεντάου, τοῦ δποίου οἱ παροντοί εἶλάμπρουνε τὴν δλην τελετήν.

Άλλας τελετὰς ἔχω νὰ μνημονεύσω πρῶτον μὲν τὸ ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον τῶν πεσόντων κατὰ τὸν πολέμους φοιτητῶν, οἵπινες διὰ τοῦ νεαροῦ τῶν αἰματος ἐδημιούργησαν εὐγενῆ φοτητικὴν παράδοσιν, τελεσθὲν τὴν 26 Νοεμβρίου ἐπειτα δὲ τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον τῶν ἀειμνήστων καθηγητῶν καὶ εὐφραγεῖτῶν τοῦ Πανεπιστημίου, καθ' ὃ εὐφραδῶς ὠμίλησεν δὲ καθηγητὴς κ. Λ. Μπαλάνος· καὶ τέλος τὸ εἰς τὴν ἐκατοστὴν ἐπέτειον τῆς ἔξοδου Μεσολογγίου, καθ' ὃ τὸν σεμνὸν πανηγυριδὸν ἐπλεξε τὴν 23 Ἀπριλίου δὲ καθηγητὴς τῆς ιστορίας κ. Σ. Κουγέας. Ἡ ἐκατονταετηρίς πανηγυρικῶς ἐπορτάσθη καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγι, δπον μετὰ τῶν ἀλλων ἐπισήμων μετέβησαν καὶ αἱ Πανεπιστημιακαὶ ἀρχαὶ παρὰ τὸν ἔνδοξον ἐκείνον βωμὸν τῆς Ἐλευθερίας λαμπρὸν ἐξεφράνησε ποίημα δὲ Κωστῆς Παλαμᾶς, δη ἔχουμεν εἰσέτι τὴν τυμὴν νὰ δνομάζωμεν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Πανεπιστημίου, διμήλησε δὲ καὶ δὲ Προτάνιος, στεφανώσας τὸ Ἡρόφον.

**

Τὸ πλείστον τῶν ἀσχολιῶν τοῦ Προτάνεως καὶ τῆς Συγκλήτου προέρχεται ἐκ τοῦ διαρκῶς ἐξογκωμένου ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν, ἐκ τῆς παρεπομένης ἀνάγκης τῆς ὁργανώσεως τῶν ἐργαστηρίων καὶ ἴδιως

τῶν νοσοκομείων, δυστυχῶς δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑπεριμέτρου διοικητικῆς καὶ νομοθετικῆς ἐπειδόσεως τῆς Πολιτείας.

Θά διχίσω ἐκ τοῦ τελευταίου, ἀλλὰ πράγματι πρώτου τούτου βάρους.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς προτανείας μου εἶχα τὸ εἰτέχημα νὰ συνεργασθῶ μετὰ ὁκτὼ ἀλλήλοδιαιδόχων ὑπουργῶν τῆς Παιδείας καὶ ἐνὸς ὑφυπουργοῦ. Ἐννοεῖται μήτι, πλὴν ἐνός, τοῦ ἡμετέρου κ. Λημ. Αἴγινήτου, οἰλιοποίη, καὶ δ. κ. ὑφυπουργός, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχουν πολλὴν γνῶσιν τῶν Πανεπιστημιακῶν ζητημάτων. Ἀλλὰ μὲ τὴν διακρίνουσαν τοὺς "Ελληνας πολιτευομένους εὐφυῶν ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομάδων κατήρτιζεν ἔκαστος, καὶ δ. κ. ὑφυπουργός, ἴδιον σύστημα γενικῆς ἀγαμοφράσεως τῆς παιδείας.— Καὶ νομίζετε διτι θὰ προσθάστε νὰ τὸ ἐφαρμόσετε; ἡρώητα τὸν προτελευταίον ὑπουργόν.

—Σᾶς βεβαιῶ, φίλτατε, θὰ μείνωμεν δὲ τῇ, μοῦ ἀπήντησε τὸ Σάββατον δὲ εὐφυέστατός μου φίλος. "Αλλὰ τὴν Δευτέραν ἀνετράπη καὶ ἦτο ἀνάγκη νέων ὑπομνημάτων πρὸς τὸν διάδοχόν του.

"Αλλ' ἔπειδε τούτων εἶχεν δὲ Πρότανις νὰ συζητήσῃ περὶ σπουδαιοτάτων ζητημάτων πρὸς δύο ὑπουργοὺς τῶν Οἰκονομιῶν, περὶ τοῦ Δομπολέου καληροδοτήματος πρὸς δύο ὑπουργοὺς τῶν Ἑξατερικῶν, περὶ τοῦ μισθομάτος τῶν οἰκιῶν τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης, περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀναγκαίων εἰς τὴν Ἱατρικὴν σχολὴν χώρων πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας, περὶ νοσοκομείων πρὸς τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς Ηρακλείας. περὶ στρατιωτικῆς θητείας τῶν φοιτητῶν πρὸς δύο ὑπουργοὺς τῶν Στρατιωτικῶν, τὸν δρογῆγὸν τοῦ Ἑπιτελείου καὶ καὶ στρατηγὸν Ἰ. Κ. καὶ τέλος περὶ τὸν ἀπαλληλεύτος διαμελισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν τὸν τότε πρωθυπουργὸν κ. Θ. Πάγκαλον.

"Η περιπέτεια ἐκείνη ἦτο πρωτοφανής.

Αἱραδὴ κατὰ τὸν Ιανουάριον τοῦ 1926 ἔξερράγη αὔρυνης τὸ ζῆτημα τῆς μεταφορᾶς ὀδοιπομένων σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν Θεσσαλονίκην δι" ὀθρόνας μεταθέσεως τῶν καθηγητῶν. Οὐδὲ σεισμὸς θὰ ἔφερε τόσην ἀναστάτωσιν. Καὶ ἀπεκρούσθη μὲν ὅμιστικῶς διὰ τῆς συνένεσεως τοῦ τότε ὑπουργοῦ κ. Λιβαθηνοκούλου, ἀλλὰ πόσα ὑπομνήματα καὶ δρῦσα ἐγράφησαν ἐντὸς τῶν 15 ἡμερῶν τοῦ Ιανουαρίου πόσαι ἀνησυχίαι τῶν καθηγητῶν καὶ συζητήσαις ἔγιναν, πόσαι διαδηλώσεις φοιτητῶν ἤτελοιντο, ταῦτα ἐγνώριζαν μόνον αἱ πανεπιστημιακαὶ ἀρχαὶ.

* *

6

"Αμέσως ὥμως ἐπῆλθε νέα θύελλα. Τὴν 20ην Ιανουαρίου ἀποστέλλεται ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας τὸ περὶ τροποποιήσεως τῆς Διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ 12 (15) Ιανουαρίου 1926 Ν.Δ., ὑπογεγαμμένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ περιέχον τὴν διάταξιν (ἀριθ. 2, ἑδίφ.) διτι «διὸ διατάγματος . . . δύναται νὰ τροποποιηθῇ τὸ λογιστικὸν . . . καὶ τὰ τῆς διοικήσεως ἐν γένει τῆς περιουσίας αὐτοῦ». Ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου ἦτο αὐτόδηλος. Ἀλλ' ὑπερνηματίζετο σιφέστερον ἐξ ἐμπιστευτικῆς ἐντολῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς ἀποστιλέντα ἐλεγκτὴν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Πανεπιστημίου. "Οτι δηλαδὴ δὲ ἐλεγχος τῆς διαχειρίσεως ὀφείλε νὰ γίνῃ «ὑπὸ τὴν ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν διτι η διαχείρισις πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸ δημόσιον ταμείον».

"Η Σύγκλητος κατανοοῦσα τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, διέτρεχεν δι περιουσίᾳ τοῦ γεραροῦ ὑδρύματος, ἢ σχηματισθείσα δι" αντηρῶν οἰκονομιῶν καὶ ἔξασφαλίζουσα τὴν ὑπαρξίαν τοῦ Πανεπιστημίου, ἔσπειρε νὰ καλέσῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριῶν τῆς αὐτὸν τὸν πρωθυπουργὸν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Καὶ διτι δὲ μὲν κ. Λιβαθηνόπουλος ἐδήλωσεν «ἀνθρός εἰμι», δὲ δὲ κ. Πάγκαλος ἐβεβαίωσε διαφορήν, διτι όχι μάνον ἀγνοεῖ τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ ἀποκρούει δις «δλειδίαν» τὴν τοιαύτην ἐπέμβισην τοῦ δημοσίου, δ. Πρότανις, ἐπιδεικνύων αἴρινης τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως», δὲν ἐδίστασε νὰ ἔρωτήσῃ, τίνος ἦσαν αἱ ὑπογραφαὶ ἀκείναι.

Καὶ δὲ Πρωθυπουργὸς ἔδωκε τότε τὴν ἴστορικὴν ἀπάντησιν: «Εἶναι κατασκεύασμα τῶν μανδαρίνων τῆς ὑπηρεσίας».

"Αλλ' δταν ζητήματα τόσον βασικά καὶ κεφαλαιώδη δις δ. διαμελισμὸς ἐνενηκονταετοῦς Πανεπιστημίου, καὶ δὲ ἐν μέσῳ τοῦ ἔτους μεταφορὰ διολκήσων σχολῶν δις ἐδὲν ἦσαν ίσαι ίππικον, διφ' ἐτέρου δὲ αὐτὴ δι κυριότης τῆς δλῆς αὐτοῦ περιουσίας ἔξαρτῶνται μόνον ἐκ τῶν πλοκάμων τῆς κεφαλῆς οἰωνδήρποτε μανδαρίνων τῶν ὑπουργαίων, ἀναγκάζεται δὲ δ. Πρότανις, δὲ Σύγκλητος, οἱ καθηγηταί, οἱ φοιτηταί, καὶ δλον τὸ ίδρυμα νὰ είναι ἀνάστατον ἐπὶ ἐβδομάδας, γεννάται τὸ θλιβερὸν ἔρωτημα, τί δύναται τέλος πάντων νὰ θεωρηθῇ μδνιμον καὶ σταθερὸν ἐπὶ τῆς σαλευομένης ταύτης ἀμμον;

Τίνος μανδαρίνου ἦτο κατασκεύασμα τὸ δηθὲν Ν. Δ. δὲν ἔγγνωσθη. "Αλλὰ προδίήλως ἐσχετίζετο πρὸς τὴν ἔξῆς παλαιοτέρων ὑπόθεσιν. Απὸ τῆς πολλῆς αἵξησεως τῶν ἐγγραφομένων φοιτητῶν δι οἰκονομικὴ ὑπηρεσία κατεφαίνετο ἀνεπαρκής, ἐπετάθησαν δὲ αἱ μεταξὺ λογιστηρίου καὶ

ταμείου άντεγκλήσεις. Συγκεκριμένως δὲ ταμίας κ. Κοκκινόπουλος διεμαρτύρετο ότι δὲ διευθυντής τοῦ λογιστηρίου κ. Ἀνδρουλιδάκης—ἕταλληλος τῆς Ἑλληνικῆς Τραπέζης, προσώημφθεὶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὡς εἰδικὸς — στανίως προσήχετο εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ή ἔκδοσις ἐνταλμάτων καθιστᾶται. Αἱ ἀμοιβαίνου πρὸς τὴν πρυτανείαν αἰτίασεις ἡμέρας αυτῶν τὴν Σύγκλητον τοῦ προπτυχιακού ἔτους νὰ ξητήσῃ τὸν ἔλεγχον ἀνοιτέρων ὑπαλλήλων τῆς Ἑλληνικῆς Τραπέζης, ὅπο τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Λιοβούνιωντη. Η ἔκθεσις αὐτῶν—ἔργον, μεγάλης ἐμπειρίας καὶ ἀμεροληψίας καὶ πολλῆς πρὸς τὸ ἴδιον μετριαῖς—ὑπεβλήθη, ἡ δὲ Σύγκλητος διέταξε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑποδεικνυμένων μέτρων. Ἀλλ’ δὲ λογιστής μὴ θεωρῶν τοὺς ἔλεγκτας ὡς ἵκανωτέρους ἔαντοῦ, ἀπετάθη πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἡ δὲ τότε Πρυτανεύων κ. Παπαούλιας, προκειμένου νὰ παραδῷ τὸ ταμείον δὲ κ. Κοκκινόπουλος εἰς τὸν νέον ταμίαν κ. Καλαμάκην, παρεγάλεσε τὸ ὑπουργεῖον, δπως τὴν πρόσδοσιν τοῦ ταμείου παραπολυτικής καὶ ἐπίσημος ἔλεγκτής. Ὁντως δὲ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας πρυτανείας ἀνέλαβε τὸν ἔλεγχον τοῦτον δ.δ. κ. Ἡ.Θεοδωρακάνης. Ήμετοί, ἐννοεῖται, παρηγγείλαμεν τὴν ὑπηρεσίαν νὰ πρέψῃ ὅμεσως πάντα τὰ ξητούμενα στοιχεῖα. Ἀλλὰ μετ’ ὅλιγον προηρχετο εἰς γνῶσιν τῆς Σύγκλητον ἡ ἀνωτέρω ἐμπιστευτικὴ ἐντολὴ τοῦ ὑπουργείου καὶ εἶχαμεν ἥδη τῆς δλῆς ὑποθέσεως τὸν μίτον. Γότε δὲ ταμίας κ. Κοκκινόπουλος ὑπέβαλεν ἀξιοπρεπῆ παρατησιν, ἐνῷ δὲ λογιστής ἀπέμνησεν οὐχὶ πειθαρχεῖκας πρὸς τὴν Σύγκλητον, εὐλόγως ἀξιώσασεν νὰ ἐπελῇ ἀνελλαπῆς τὰ καθίκοντά του. Ὅτε δὲ τὴν 2 Ἱανουαρίου ὑπεβλήθη ἔκθεσις τοῦ ἐπισήμου ἔλεγκτον στηριζομένη κατὰ τὸ πλείστον εἰς τὸ κατηγορητήριον τοῦ λογιστοῦ, περιέχοισα δὲ τινας προφανεῖς ἀνακοινεῖται, ἡ Σύγκλητος δὲν ἐδίστασε νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὸν εἰρημένον ἔλεγκτην πρὸς τὸν διάδοχον ὑπουργὸν καὶ νὰ παίσῃ τὸν λογιστήν. Ὅπο τοῦ ὑπουργείου παρεπέμψθη ἡ ὑπόθεσις εἰς τὴν δικαιοσύνην, δπως ενψίσκεται ἥδη. Ἀλλ’ ἡ ἐμπιστευτικὴ ἐκείνη διαταγὴ τοῦ προπτυχιακού ὑπουργείου ἦτο διδακτικωτάτη.

* *

“Ἄν διως κατωρθώθη ἐπὶ τέλους νὰ διαιρύῃ τὴν δῆμευσιν ἡ περιουσία τοῦ Πανεπιστημίου, δυστεχῶς ἡ ὑπόληψις αὐτοῦ ὡς ἐπιστημονικοῦ διδακτηρίου ἐξηρκολούθησε καὶ ἐφέτος νὰ καταρρέῃ ἐνεκα τῶν λεγομένων «ἀναδρομικῶν ἐγγραφῶν» ἡ πατέρης εὐθρημισμὸν «εὐεργετημάτων», ὃσα παρείχεν ἀφειδῶς πρὸς τὸν λεγομένους «στρατευσίμους» ἡ πολιτεία.

8

Μετὰ τὸν φοβερότατον τῶν πολέμων πανταχοῦ τῆς Εθνώπτης παρεπηρήθη τὸ αὐτὸν φαινόμενον, ἀμφότερος πόλεως τὰ Πανεπιστήμια τροπή τῆς νεολαίας, οὕτως ὥστε ἐδιπλωμάσθη καθ’ ὅλον τὸν κόσμον δὲ προτοῦ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν. Ἀρχεῖ νὰ ἀναφέρω ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, ἔχον 11 χιλιάδες φοιτητῶν τῷ 1900, κατὰ τὸ 1922 εἶχεν 25,153, δην 5,737 ξένοι. Ἀλλ’ οὐδαμοῦ βεβαίως συνέβη δὲ τι συνέβη ἐδώ κατώ—δηλαδὴ τόση σύγχυσις, τόση ἀτασθαλία καὶ τόση περιφρύνησις πρὸς τὴν στοιχειώδη λογικήν. Κατ’ ἀπόφασιν μᾶς τῶν ἐπαναστάσεων ἡ στρατιωτικὴ θητεία ἐθεωρήθη ὡς ἐπιστημονικὴ φοίτησις. Καὶ κατ’ ὄχις μὲν οἱ δπωσδήποτε πολεμήσαντες τελείστροιτοι τῶν γυμνασίων ἀπαλλασσόμενοι πάσης τιμηματικῆς ἐξετάσεως, ἔχειροπονοῦντο ἀμέσως τελειόφοροι κατ’ ἀρέσκειαν ὁμοδήποτε σχολῆς. Ἀλλὰ κατόπιν τὸ εὐρηγέτημα ἐπεξετάνετο καὶ εἰς τὸν στρατευθέντας μαθητὰς τῶν γυμνασίων, παρέλαβον δὲ αὐτὸν οἱ πρόσφυγες καὶ οἱ ἀρρωστοί καὶ οἱ «ἱενυπερβλήτως καθίανδρενοι» καὶ οἱ τελοῦντες τὴν κοινὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, διὰ νεαροῦ δὲ Ν. Δ. 7 Λεγούστον | ς Σεπτεμβρίου 1925 (§ 5 τοῦ 1 ἀρ-θρου) «ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐν ἐνεργείᾳ, ἐν μονίμῳ διαθεσιμότητι καὶ διαθεσιμότητι ἐξιωματικούς καὶ ἐφέδρων ἵνα ἐγγραφῶσιν ἀναδρομικῆς, τυγχάνοντες ἵσων εὐεργετημάτων μετὰ τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν»!

Μάτην οἱ διοικοῦντες τὸ Πανεπιστήμιον διεμαρτύρουντο ἐνάστοτε διὰ τὴν ἔκδοσιν τοιούτων νομοθετικῶν διατάγμάτων. Τὰ ὑπουργεῖα πάσης ἀποχρώσεως ἤνων γαν νέα ὑγματικὴ εἰς τὸν περίβολον τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνῷ αἱ Σύγκλητοι ἀντέποσαν ἀμεναν ἀπεγγνωσμένην. Ἡ πρωτοφανής αὐτὴ πάλη δυστυχῶς ἐξαπολουθεῖ εἰσέτι, ἀλλ’ οὐδέποτε ὑπῆρξε τόπον ορατού, δσον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ληγούσης πρυτανεύσις, δτε ἀδημιούσιενθη δὲν μός, ἐξ οὐ πρέθεται τὸ περὶ ἀξιωματικῶν ἀδί-φιον. Ἡ Σύγκλητος ἀπέστειλε πρὸς τὸν τότε ὑπουργὸν κ. Τσιριμῶκον ἐν ἐων πικροτάτων ἐγγράφων δσα ὑπέρρροικά ποτε. Ἐκεὶ ἐλέγαμεν τὴν παροιμιώδη γενομένην φράσιν, «δτι κῆμα ἀμαθείας ἀπειλεῖ τὸ Πανελλήνιον». Ἀλλὰ τί τὸ δψελος; Τὸ ἀποτέλεσμα ἡτο νέα βροχὴ τοῦ μάννα τῶν ἀναδρομικῶν ἐγγραφῶν καὶ ἐπὶ ἄλλους μαθητὰς τῶν γυμνασίων, μέχοις οὖν ἐφθάσαμεν αἰσίως εἰς τὴν β’ γυμνασιακὴν τάξιν. Ἐπομένως ἔχομεν καθήκον νὰ ἐνχαριστήσωμεν τὴν πολιτείαν, δτε δὲν ἔχοφήγησεν εἰσέτι «εὐεργετημάτα» περιτύσσεως Πανεπιστημιακῶν σπουδῶν καὶ εἰς τὸν ἀποφοίτους τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Τοιωντοτρόπως ἐδημιουργήθησαν νέοι τύποι φοιτητῶν, οὓς διεί-λομεν νὰ παραστήσωμεν εἰς τὸν μεταγενεστέρους—«καὶ ἐστομένοισ-

9

πυθέσθαι» Ήσαν συνήθως οι ίκετεύοντες «λιπηθῆτε με, δῶστε μου ένα χιοτί, νά ζήσω»· ἀλλὰ δὲν έσπάνιζαν καὶ οἱ «θράσωνες» τῆς δραχαίας κωμῳδίας. Τοιοῦτοι μαγκουφόροι εἶνεφανίσθησαν εἰς ἐμὲ πέντε κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς προυσανείας μου ήμέραν, μόλις καταφθάσαντες ἐκ τῶν ἑπαρχιῶν, ἔρχόμενοι δ' ἐκ τοῦ ὑπουργείου. «Μανθάναμεν διτὶ σεῖς, κύριε, ἀντιδράτε καὶ καταπατάτε τὰ δίκαια μας»· Εἶητούσαν, ἐννοεῖται, νέον «εὔεργέτημα». — «Ιαυδιά, εἴτα τότε, ὑποθέσατε δι τὸν ἑγὸν σᾶς ὑπογράφω διμέσως δι πτυχία. Τὶ θὰ τὰ κάμετε, χωρὶς νά σπουδάστε;» — «Ἄντὸν εἶναι δική μου δουλειά, κύριε» μοῦ ἀπήντησεν δι ἀξιῶν πτυχίον Ιατρικῆς.

“Ἀλλὰ τέλος πάντων, θὰ εἴπῃ κανείς, ἔξητάζοντο μίαν φοράν, τὴν τελευταίαν, καὶ πολλοὶ ἀπερρίπτοντο καὶ πεντάκις καὶ ἑπτάκις. Τοῦτο εἶναι ὅληθές. Ἀλλὰ τὰ κακὰ παλληκάρια ταχέως εὑρισκαν νέα μονοπάτια. Φύλος καθηγητῆς τῆς Ιατρικῆς μοῦ κατήγγειλε μίαν μεσημβρίαν, διτὶ ἔξαδόθη πτυχίον, φέρον βαθμὸν «ἄριστα» χωρὶς νά ἔξετάσῃ μήτε αὐτὸς μήτε ὄλλοι πολλοὶ καθηγηταί. Ἔκαλεσα τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον ἀγωνιῶν, καὶ τοῦ ἔδήλωσα διτὶ διφεῖλει νά ἀπαντᾷ εἰς τὸν κ. καθηγητὴν διτὶ κατηγορούμενος. Προσεκομίσθη δι φάκελος τῶν ἔξετάσεων μετὰ τῶν πιστοποιητικῶν καὶ τὰ ποικίλα διατάγματα, καὶ τί ἀπεδείχθη; “Οτι διάριστοῦχος ἀπῆλλαγη τοῦ μαθήματος τούτου μὲν διτὶ κομματικής σιμφώνως πρὸς τὸ δεῖνα ἄρχοντον, τοῦ ὅλου δὲ συμφώνως πρὸς τὸ δεῖνα, καὶ οὕτω καθεξῆς, ώστε τέλος κατεδείχθη διτὶ ὁφείλαμεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀποζημίωσιν ψυχικῆς διδύνης διὰ ανθιστάρετον ἔξετασιν μαθήματος, τοῦ δποίου εἶχεν ἐπίσης ἀπαλλάξει τὸν ἥρωϊκὸν ὑποψήφιον ἐν τῇ μακρούσμαξ τῆς δι πολιτεία

Πᾶς καθηγητῆς ἐνθυμεῖται, κύριοι, τοιαῦτα ἐπαισόδια. Νεαρὸς ἐπαρχιώτης κατέφυγεν εἰς γνωριμόν του καθηγητὴν τῆς Φιλολογίας, ζητῶν τὴν εὑνούν του χάριν πτυχίου Νομικῆς. Ἀλλὰ πρὸν παρέλθουν δι ἔβδομάδας, τοῦ ἀνήγγειλεν διτὶ ἐπῆρε τὸ πτυχίον του. — «Τῆς Νομικῆς, παιδί μου;» — «Οχι, ἐποτίμησα τῆς Ιατρικῆς.»

* *

“Αλλ’ δι χειρότερος τύπος φοιτητοῦ εἶναι ἀναντιρρήτως δι αὐτοκαλούμενος κομμουνιστής, παρεισέλθων καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Πανεπιστημιακὸν περίβολον μετὰ τῶν ὄλλων μαγκουφόρων. Η κομμουνιστικὴ προπαγάνδη δὲν ἥργησε νά μάλι οπόσον εὐκόλως καὶ ἀδιατάνως ἤδεντο νά ἐγγράψῃ δσούς ἥθελεν ως πολεμιστάς, ως πρόσφυγας, ως ἀλυτρώτους κ.λ.π. καὶ δι’ αὐτῶν νά κατηκῆ φοιτητάς καὶ φοιτητρίας. Η πολιτεία ἔζητε παρ’ ήμῶν νά διαλύσωμεν τοὺς φοιτητικοὺς συλλόγους,

ἡ δὲ Σύγκλητος ἀπησχολεῖτο διαρκῶς εἰς τὰς κομμουνιστικὰς αἵτιάσεις καὶ τὰ ψηφίσματα τῶν φοιτητῶν. Τὴν 13ην Δεκεμβρίου συνήλθε φοιτητικὸν συλλαλητήριον κατόπιν ἀδείας τῆς ἀστυνομίας εἰς τὸ θέατρον «Ἀλμάτρα» καὶ ἐψήφισε τὴν ἀξίωσιν, ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον χρηγιῇ διωραΐν δχι μόνον πνευματικὴν τρυφήν, ἀλλὰ καὶ ψυχήν, ἀφθονον, ἐννοεῖται, καὶ ὑγιεινήν, εἰς πάντας τοὺς ἐγγυαφούμενους, καὶ προσέτι «κατοικίαν καὶ βιβλία». Η διλγάρεια τῶν νέων τούτων ἡτο ἀξία συμπαθείας, ἀφοῦ παρέλειπαν τὰ ἀποδήματα, τὰ ἐνδύματα, τοὺς λαμποδέτις καὶ τὰ λοιπὰ χρειώδη. Ἐπιτροπούμενοιν ἐπεισόδια, συνελήφθησαν πρύτε δι ἔξ, ἀλλ’ οὐδενὸς τούτων τὸ δνομα ἀνευρέθη ἐν τῷ Μητρώῳ. Οι εἰσηγηταὶ τοῦ ψηφίσματος ἤσαν σύντροφοι τοῦ κέντρου. Δυστιχῶς οἱ φοιτηταὶ αιτήγγειλαν ἀλλήλους ἀνιεποδέκτως, τὰ φοιτητικὰ φίλλα ἔγραφαν ἀσεβῆς περὶ καθηγητῶν, ἡ ἀστυνομία κατήγγειλε τοὺς δημοτικούς στὰς δις κομμουνιστάς, μέχρις οὗ δι πολιτεία διέλυσε πάντας τοὺς φοιτητικοὺς συλλόγους διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 12 Μαΐου (12 Ιουνίου) 1926.

Τὸ κομμουνιστικὸν ζήτημα ἔπειτε, φρονοῦμεν, νά τεθῇ καὶ ἔδω, δπως ἔτεθη εἰς τὴν ἑστίαν τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν, τὴν Μεγάλην Βρετανίαν. Η Ὀξφόρδη ζητεῖ πρὸ παντὸς ἐγγραφούμενου γραπτὴν δῆλωσιν διτὶ δὲν εἶναι κομμουνιστής καὶ δι ποδειχθῆ, δέχεται τὴν ἀποβολήν. Τελεόφοιτος τῆς νομικῆς διμολιγῆν πρὸς ἐμὲ διτὶ ἡτο κομματικής, διεμαρτύρετο καὶ ἡρώτα, ἐάν διέπειχθη, δέχεται τὴν ἀποβολήν. Τελεόφοιτος τῆς νομικῆς διμολιγῆν πρὸς ἐμὲ διτὶ διείμνηστη τὸ δρεται τὸν διὰ νά μορφώσῃ διρθοδόξους, οἱ δὲ μεγάλης Ελληνικῆς ιδέας καὶ δχι πρὸς διαμελισμὸν τῆς Ελληνικῆς Μακεδονίας.

“Ας ἐπιτραπῇ δὲ τόδαι νά προσθέσω διτὶ τύφλωσις θὰ εἶναι ἀν προαβλέψημεν τῶν νέον τοῦτον αἰνδυνον τοῦ Κράτους, ἀκλαμβάνοτες διτὶ πρόσκεται περὶ νεανικῶν φαντασιοκοπιῶν, ἐνῷ πράγματι ὑπονομεύεται συστηματικῶς ὑπὸ ἀργυρωνήτων ἀλητῶν αὐτὸς δι μισὸς οίκος τῆς Πατρίδος.

Καὶ περὶ ὄλλου δμοίου, ἀλλὰ δεινοτέρου κινδύνου ἐμερίμνησε τὴ 22 Μαΐου η Σύγκλητος, ἀρμοδίως πληροφορηθεῖσα πόσας ὑπονόμους διανοίγει τή μένεγκοσις ξένων Σχολῶν δρογένων καὶ θηλέοιν λόγῳ μὲν πρὸς διδασκαλίαν ξένων γλωσσῶν, πράγματι δὲ πρὸς ὑπονόμευσιν τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ελλήνων. Πάντες διμολιγήσαμεν διτὶ οὐδειμαοῦ ἐγνωμόσαμεν παφορούσαν ἐλευθέραν Κέρκυ-

ραν, οὐδὲ τόσην κρατικὴν ἀνοχὴν πρὸς τοιούτους καταδότες. Εἴθε νὰ ενδεσθῇ τεχέως κυβέρνησις, ἡ δποία λαμβάνουσα τὸ φραγγέλιον θὰ σαρώσῃ τοὺς ποιοῦντας τὸν οἶκον τῶν πατέρων ἡμῶν οῖκον καιοῆ-θους ἐμπορίου.

“Αλλὰ τέλος πάντων εἰς πόσους ἀνέβησαν κατά τὸ 1925—1926 οἱ φοιτηταί; Τοῦτο ἀπομένει ζῆτημα ἀκαδημόριαστον. Τὰ βιβλία δηλαδὴ παρουσιάζουν τοὺς ἀνανεώσαντας ἐν ὅλῃ 9437. “Αλλ” δ ἀριθμός οὗτος δὲν εἶναι πάρκετὲ εὐγλωττος. Τὸ φοιτερὸν εἶναι ὅτι οἱ καιὰ πρῶτον ἔγγραφέντες διὰ τῶν ἀνωτέρων εὐκολιῶν ἦσαν 3339. “Ἐκ τούτων 1315 εἰς τὴν Νομικήν, 581 εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, 118 εἰς τὴν Θεολογικήν, 103 εἰς τὴν Ιατρικήν, 310 εἰς τὴν Μαθηματικήν, 221 εἰς τὸ Φυσικὸν καὶ 157 εἰς τὸ Φαρμακευτικὸν τμῆμα.” Οσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἀνανεώσαντας, καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτε. Καὶ ἀφοῦ παρέλθῃ καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα ἐνὸς ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, πάλιν δύναται κανεὶς νομίμως νὰ ἀκροάται τῶν γενομένων μαθημάτων. Δηλ. χάριν τῶν καθηυτερούντων ὑπάρχει—δόξα τῷ Θεῷ—τὸ εὑρεγέτημα τῶν «Ἄγνωτο-βλήτων κωλυμάτων» Π. γ. ὃ δεῖνα εἶχεν Ἀλώδεις πυρετοῦς, ἢ φοιτή-τρια. ἐμνηστεύθη, τοῦ ἄλλου ἀπέθανεν ἢ θεῖα, ὁ ἄλλος γυναικα ἔγημε καὶ πάντες ἀγρόδην ἤγγόρασαν.

Καὶ αὗτη μὲν εἶναι ἡ εἰσαγωγή· Ή δὲ ἐξαγωγὴ ἔχει ώς ἐξῆς. Τοῦ πτυχίου ἔτυχον :

θεολόγοι μὲν 21 καὶ ἀπερρίφθησαν 8
φιλόλογοι δὲ 102 καὶ ἀπερρίφθησαν 30
νομικοὶ 507 καὶ ἀπερρίφθησαν 234
φυσικοὶ 21 καὶ ἀπερρίφθησαν 10
μαθηματικοὶ 22 καὶ ἀπερρίφθησαν 2
χημικοὶ 46 καὶ ἀπέτυχον 10
φαρμακοποιοὶ 63 καὶ ἀπέτυχον 18
ἰατροὶ 334 καὶ ἀπερρίφθησαν 16
δοκτήταις 334 καὶ ἀπερρίφθησαν 7

Ληγαδή τοῦ ἐπιστημονικοῦ πτυχίου ἔτυχον 1119, ἐξ ὧν κόραι 44. Τοομερόδος ἀριθμὸς! Εἰς πάντας ἐννοεῖται εὐχουμαι τύχην ἀγαθήν, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ιδίως εἰς τοὺς πελάτας των Ἀλλ' ὅμολογῷ δτι προσπέμπων ἔκαστοτε τὰς δωδεκάδας καὶ πεντηκοντάδας τῶν πτυχιούχων, τῶν δρκιζομένων ἐνώπιον τοῦ Πρωτάνεως δτι «βιώσονται κατ' ἐπιστήμην καὶ ἀρετὴν», ἐσκεπτόμην πύσον διάγη ἐργασίαν ἀπομένει σήμερον εἰς τοὺς νέους τεύτονς βιωταλαυτάς. Ἐνόσῳ μὲν ὑπῆρχεν ἀνοικτή

ἡ Ὀθωμανικὴ αὐτοχροατοցία, ἡ Βουλγαρία, ἡ Ρωσία, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Συρία—δὴ τῇ μέχοι χθὲς Ἑλληνική, ἡ Ἑλληνιζούσα Ἀνατολή—ἡδύναντο γὰρ εῦθους ἐκεῖ θέσιν ὅχι μόνον οἱ ἐκεῖθεν ἐρχόμενοι, ἀλλὶ καὶ οἱ πλεονάζοντες ἐντεῦθεν. Μετὰ τὴν μεγάλην διώσεων φορῷν κλεισμένοι στενῶς ἐντὸς τῶν στενῶν χρυσικῶν δρίων, ποῦ ἀλλοῦ ἔχουν νῦν ποβλέψουν ἢ πρὸς τὸ δημόσιον ταφεῖον; Τοιουτοθόπως ἡ πολιτεία παρεσκεύασεν, ὃς πρυτείπομεν οἱ Πρυτάνεις, «ἐπιστημονικὸν προλεταριάτον» στεροῦσα τὴν βιομηχανίαν, τὴν ναυτιλίαν, τὴν γεωργίαν τῶν ἀγαγκαίων βραχιδίων. Gouverner c' est prévoir.

"Αλλ' ἔκτος τῶν ἄλλων ἡ ὑπερφανῆσις αὗτη τῶν φοιτητῶν εἰς τὴν
ἰατρικὴν σχολὴν καὶ τὸ φαρμακευτικόν, τὸ χημικόν καὶ τὸ φυσικὸν
τμῆμα τῆς φυσικομαθηματικῆς καὶ τὸ διδούτιατρικὸν σχολεῖον εἶχε καὶ
τοῦτο τὸ κακόν, διτὶ ἀντὶ νάνακουνφύζῃ διὰ τῶν διδάκτορων τὸ Πανε-
πιστημιακὸν ταμεῖον, ἐπεβάρυνεν αὐτό. Ὁ δὲ λόγος εἶναι διτὶ αἱ
πρὸς πλακτικὴν ἀσκησιν τῶν φοιτητῶν τούτων ἀπαιτούμεναι δαπάναι
μετὰ τὸν πόλεμον ἔχουν πολλαπλασιασθῆ. Αρχίσατε ἀπὸ τὰ βαμβάκια
τῶν γοσοκομείων, προσχωρήσατε εἰς τὰ φίδιμακα καὶ ψθάνσατε εἰς τὰ
πτώματα, τῶν δποίων σήμερον μόνον ἡ ταφὴ ὑπερβαίνει τὴν ἄλλοτε
ἀξίαν, διὰ γὰρ πεισθῆτε περὶ τούτου. Γνωταῦθεν ἐπῆλθε καὶ τὸ δεινὸν
ὅτι καὶ τὰ Πανεπιστημιακὰ γοσοκομεῖα καὶ αὐτὰ τὰ προικισθέντα ὑπὸ¹
τῶν ἀσιμνήστων ̄δρυτῶν, αὐτὸ τὸ Αρεταίειον, κατέβειπαν ἔλλείμματα.

Καὶ οὖν, εἰσῆλθαμεν, Κίνδιοι, εἰς τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ προτηγούμενον ἔτος 1924--5 ἦτο ὁποθαρρυντικόν. Αηλαδὴ ἀφῆκε μὲν περίσσευμα εἰς τὴν Ἰδίαν περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' αἱ δωρεαὶ καὶ τὰ αληφοδοτήματα, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν χάριν αὐτῶν ἐκτάκτων πιστώσεων, ἀφῆκαν Ἑλλειπμα, περιορίζον σημαντικῶς τὸ περίσσευμα ἐκεῖνο.

Περίσσευμα της ίδιας περιουσίας **2.236.944**

^aΟλικόν Ελλειμα δωρεών και αληθοδιστημάτων 1.304.899
- 932.045

Σημειωτέον ὅτι τὸ Κράτος ὑπέσχετο μὲν ὡς χορηγίαν περίπου 35
ἔκατονισάδια δο.. ἀλλὰ καθιυστέονται μέντοι μέρος. Ήτοι

Χορηγία του Κράτους ίνα γραφείσαι	5.997.777.70
είσπραχθείσα	3.422.677
καθυστερούμένη	2.575.100.70

Τὸ δὲ χειρότερον ἡτο, ὅτι τὸ Κράτος ἔγκαιρως ἐθήλωσεν δτι ἐννοεῖ
ὅχι ν' αὐξήσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀναγραφομένην χορηγίαν.

Τοιουτούποτες μὲν πολλαπλαὶ ἀνάγκαι τοῦ Ἰδρύματος ἐδέοντο
ἰσχυρᾶς καὶ ταχείας βοηθείας.

Αλβόντες παρὰ τῶν ἀρμοδίων τὴν ἀπάντησιν τοῦ Μενίππου, κα-
τείδουμεν ὅτι μόνη ἀπέμενεν ὁδὸς νὰ ζητήσωμεν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστα-
σίου ἀπὸ τῶν Πανεπιστημιακῶν κτημάτων. "Ο, τι συνέβαινεν ἡτο ἀπί-
στευτον. Μέγαρα ἀξίας ἑκατοντάδων χιλιάδων χρ. δραχμῶν, ἀποφέροντα
εἰς πλουτήσαντάς μισθωτάς ἑκατομμύρια, μόλις ἀπέδιδαν εἰς τὸ Τα-
μείον ὀλίγας χιλιάδας δραχμῶν. "Ο τότε ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ.
Κούνδουρος, μελετήσας τὸ ἡμέτερον ὑπόμνημα, ηὔρεν αὐτὸ τόσον πει-
στικόν, ὥστε ἐδήλωσεν ὅτι ἡτο ἔτοιμος νὰ ἐκδώσῃ Νομοθετικὸν Λιά-
ταγμα δεκαπλασιάζον τὰ μισθώματα. "Ο Πρότανις, φύσει δλιγαρής,
ἔχων τὴν γνώμην τῆς Συγκλήτου, ἀπέστειλε τὴν ἐπαύριον σχέδιον ἀνα-
βιβάζον τὰ μισθώματα «μέχρι τοῦ πενταπλασίου» καὶ τοῦτο περιλαμ-
βάνει τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα τὸ δημοσιευθέν εἰς τὴν Ἐφημ. τῆς
Κυρ. τῆς 11 Νοεμβρίου 1921. Μετ' δλίγον διμος ἐξηταῦντο παρ' ἡμῶν
ἄλλοθεν ἐξηγήσεις «διὰ τὴν ἀπληστίαν τοῦ Πανεπιστημίου». "Ἄλλ' εὐτυ-
χῶς ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Ζέργελη, Κούζη
καὶ Βαρθαρέσου καὶ τοῦ δικηγόρου τοῦ Πανεπιστημίου κ. Παντελῆ Λι-
βαδᾶ, ἐργασθεῖσα μετ' ἀδιαπτώτους ξήλου, συνῆψε μετὰ τῶν μισθω-
τῶν συμβόλαια τόσον λογικά, ὥστε οὐδὲν παρέμενε παράπονον εἰς
κανένα. Ὁφελούμεν ἡσιτὸν πολλὰς εὐχαριστίας εἰς τὸν κ. "Υπουργὸν
καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπήν.

Τῆς μισθώσεως ἐξηρέσαμεν μόνον τὴν ἐπὶ τῶν ὅδῶν Σταδίου καὶ
Παπαρρηγοπούλου παλαιὰν οἰκίαν τῆς ἀειμνήστου Αἴα. Μαντζούνη,
ἀποφασίσαντες πρὸς ὄφελος τοῦ Πανεπιστημίου ν' ἀνεγείρουμεν αὐτὴν
ἐκ θεμέλιων συμφώνως πρὸς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀρχιτεκτο-
νικῆς, ὅπως ἐνοικιάζεται διὰ γραφεῖα. Καὶ ὅντας προεκτηρύχθη ἡ σχε-
τικὴ δημοπρασία.

"Ἐκ τῆς αὐξήσεως ταύτης τῶν μισθωμάτων τῶν ἀκανήτων τοῦ Παν-
επιστημίου, ἐξ αὐξήσεως τῶν νοσηλίων, τῶν διδάκτων, ἀλλὰ φεῦ καὶ
ἐκ τῆς ἐγγραφῆς περισποτέρων, ὅπως εἶδαμεν, φοιτητῶν τὸ ἔτος τῆς
ἡμετέρας Προτανείας ἀφῆκε σπουδαῖον περίσσευμα, «ὅνευ προηγουμέ-
νον» κατὰ τὴν δημοσιογραφικὴν φράσιν, δηλ. σχεδὸν 7.500.000 δρ..

"Εσοδα ἴδιας περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου

βεβαιωθέντα 26.157.359,25

εἰσπραχθέντα	22.283.952,30	26.157.359,25
καθυστερούμενα	3.923.406,95	
"Εξοδα ἴδιας περιουσίας	18.860.031,20	
Περίσσευμα	7.297.328,05	
"Εσοδα βεβαιωθέντα	4.539.111,80	
εἰσπραχθέντα	3.989.202,30	
καθυστερούμενα	549.909,50	
"Εξοδα διὰ τακτικῶν καὶ ἔκτακτων πιστώσεων	4.347.813,50	
Περίσσευμα	191.298,80	
διερ προστιθέμενον εἰς τὸ ἐκ τῆς ἴδιας	7.297.328,05	
παρέχει δλικὸν περίσσευμα	Δραχ. 7.488.626,35	

* Η βεβαιουμένη αὕτη βελτίωσις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Πανεπιστη-
μίου ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Προτανείαν καὶ τὴν Σύγκλητον νὰ προβοῦν
καὶ εἰς γενναίας οἰκοδομικὰς ἀποφάσεις.

Εἰς τῶν κυριωτάτων λόγων δι' οὓς ἀπεκρούμεν τὴν ἀθρόαν εἰσ-
βολὴν φοιτητῶν ἡτο καὶ δικαιοδόσις μηχανικῶς, ἡ ἐλλείψις χώρου πρὸς
διδασκαλίαν. Τὸ γεραρὸν ίδρυμα τοῦ 1839 προδήλως ἐκτίσθη χάριν
χιλίων τὸ πολὺ φοιτητῶν. "Άλλ' ἔκτοτε ἡ μὲν ἀρχιτεκτονικὴ ἐπιξητεῖ
ἀντὶ ὀραιῶν προσύψεων περισσοτέρων ἀνεστιν, ἡ δὲ διδασκαλία εὐρύ-
τερα ἐργαστήρια. Σήμερον καὶ ἡ ψυχολογία διδάσκεται πειραματικῶς,
οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων καθηγητῶν ἐπιμελῶς κατάρτισθεῖσαι πολύτι-
μοι συλλογαί, ἡ γεωλογική, ἡ πετρογραφική, ἡ παλαιοντολογική, ἡ ἀν-
θρωπολογική, χρειάζονται μετὰ τοῦ ζωολογικοῦ μέγα φυσιογραφικὸν
Μουσεῖον, ἀναγκαιότατον καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν βιομηχα-
νίαν. Προστιθέμενης δὲ καὶ τῆς ἀνάγκης νέων ἐργαστηρίων τῆς Ἱα-
τοτικῆς σχολῆς—καὶ νέων νοσοκομείων—προσέστι δὲ νέων ἀκροατη-
ρίων τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς, κατανοοῦμεν ὅτι πράγ-
ματι πρόκειται πρόβλημα ἀνεγέρσεως νέου Πανεπιστημίου, τοῦ διποίου
θὰ είναι ἀπλῶς κέντρον τὸ παλαιόν.

"Άλλὰ πῶς θὰ ἐκτελεσθῇ τοιοῦτο μεγαλούργημα; Τὸ Πανελλήνιον
ἀναμένει τὴν πρόνοιαν τοῦ κράτους, ἐνῷ τὸ κράτος σφίγγει περισσότε-
ρον τὸ βαλλάντιον. "Εξ ὅλου δ δῆμος ἀμφισβητεῖ τὴν κυριότητα τοῦ

γηπέδου τοῦ πολιτικοῦ νοσοκομείου, δις έαν ἡ σχεδιαζούμενη ἀνέγερσις φυσιογραφικοῦ Μουσείου ἦτο ἐπιχείρησις ἴδιωτικῆς τινος ἔταιραίσ, ξένης πρὸς τὴν χώραν.

Τοῦ Οἰκοδομικῆ ἐπιτροπῆ, ἢν κατέστησεν δὲ Οργανισμὸς τοῦ 1922, ἔχουσα ὑπὸ δψιν τὰς ἀπατήσιμες ἕκαστης σχολῆς καὶ «τὴν διαιρόφωσιν διοικήσου τοῦ τμήματος τούτου τῆς πόλεως» κατέστησε προσηγέδια μεγαλοπρεπῆ, ἀπερὶ ἐξέθεσε λεπτομερῶς πρὸς τὴν πρωτανίαν δι' ἐπιστολῆς τῆς 10ης Μαΐου 1926. Δι' αὐτῆς συνιστῷ α') ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον ἐπιζητήσῃ τὴν ἔχωφησιν τοῦ νοσοκομείου καὶ ἀναλέβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀνεγείρῃ νέον νοσοκομεῖον ἀλλαχοῦ β') τὴν ἀπόκτησιν διοικήσου τοῦ δπισθεν τῆς Βιβλιοθήκης (μεταξὺ τῶν δδῶν Ἀκαδημίας, Σόλωνος, Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἰπποκράτους) τετραγώνου—προφανῶς χάριν συμμετρίας πρὸς τὸ δεξιὰ τοῦ νοσοκομείου τετράγωνον τῆς Νομικῆς σχολῆς—καὶ γ') τὴν ἀπόκτησιν τῶν δπισθεν τοῦ νοσοκομείου ἐπὶ τῆς δδοῦ Σόλωνος (καὶ μεταξὺ τῶν δδῶν Μασσαλίας καὶ Ἀσκληπιοῦ) οἰκιῶν μέχρι βάθους 100 μέτρων. Ἄλλ' ἡ ἀγυρδὰ μόνον τοῦ δπισθεν τῆς Βιβλιοθήκης τετραγώνου θὰ ἀπαιτήσῃ 40 τούλαχιστον ἑκατομμύρια χάριν ἀπλοῦ γητέδον. Ἐφόσον δὲ τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον ἀμφισβητεῖται μετὰ τέσσου πείσματος, εἰς τὸ θὰ μιφελήσῃ τὸ πρὸς τὰ ἄριστα τετράγωνον; Ἡμεῖς νομίζομεν διτὶ χάριν τῆς ἀναλογίας ἐξ αὐτοῦ θὰ ἥτο ἀρχετὸν βάθος μόνον 50 μέτρων.

Τέλος χάριν τῶν κλινικῶν καὶ τῶν ἔργαστηρίων τῆς Ἱατρικῆς σχολῆς ἡ Οἰκοδομικὴ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινεν δις ἀρμοδίαν θέσιν «τὴν καιμένην μεταξὺ τῶν νοσοκομείων Συγγροῦ καὶ τῶν Παίδων καὶ συνορεύονταν πρὸς τὸ νέον ἀλσος τῶν Καπουνίων». Πρὸς ἔξαγορὰν τῶν Καπουνίων καὶ τῶν ἐπὶ τῆς δδοῦ Σόλωνος οἰκιῶν εῖχαμεν ἡδη μεριμνήσαι καὶ ἔζητήσαμεν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας νὰ προβῇ εἰς τὰς ἀναγκαῖας ἀπαλλοτριώσεις καὶ πράγματι τὴν 17ην Δεκεμβρίου 1925 ἐλάβαμεν ἀνακοίνωσιν τοῦ ὑπουργείου τούτου μετὰ σχεδίου. Ἄλλὰ τὸ δλον ζῆτημα προσέκρουσεν ἐπειτα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τῆς Γεωργίας. Οὕτως ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ ἔργου ἀπομένει πλέον εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν διαδόχων μου.

Ἐπίσης εἰς τοὺς διαδόχους μου ἀπομένει ἡ ἀνέγερσις Ἱατροδικαστικοῦ Ἐργαστηρίου, τοῦ δποίου τὸ σχέδιον ἀνετέθη εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα κ.Νικολούδην συνεννοούμενον μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ.Γεωργιάδη.

Ἄλλ' αἱ ἀνάγκαι τῆς δημιουργίας ἀκροατηρίων σχεδὸν δλων τῶν σχολῶν δὲν ἐπεδέχοντο ἀναβολήν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους οἱ φοιτηταὶ προσήρχοντο πυκνοὶ καὶ κατ' Ὁκτώβριον ἐδεχόμην εἰς τὸ Προ-

τανεῖον ὀργισμένους συναδέλφους. «Διαμαρτύρομαι, κ. Πρότανι! δὲν ἔχω χῶρον νὰ διδάξω». Ἀστεῖόμενος ἀπεκρινόμην πρὸς τοὺς φίλοιδηγούς διτὶ δι' Ἀριστοτέλης ἐδίδασκε περιπατῶν, πρὸς δὲ τοὺς θεολόγους, διτὶ δ' Ἀπόστολος Παῦλος ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν Ἀρείον Πάγον. Πράγματι αἱ γινόμεναι παραδόσεις ἤσαν ἐντελῶς πρωτότυποι, ἔχονται καὶ σουλεύται καὶ οδευτ *locale*.

Οἱ μὴ εὑρίσκοι τες κάθισμα φοιτηταὶ ἤσαν περισσότεροι τῶν καθημένων καὶ ιουραζόμενοι πρὸ τῆς παρόδου τῆς ἡμισείας ὥρας, ἥρχιζαν ἀνυπομόνως νὰ κτυπεῦν τὰς ὁμβίδους, τὰ μόνα ἀφρδιά των. Καὶ οὗτοι μὲν ἡδύναντο νὰ δονομασθῶσι θεαταὶ μᾶλλον ἢ ἀκρουταὶ τῶν μαθημάτων, θεωρεῖται ἔχοντες ἀνοικτὰ ἢ κλειστὰ παράθυρα. Ἀλλὰ καὶ οἱ καθημενοὶ δὲν ἡδύναντο νὰ γράφουν, διότι ἐκ τῶν ὅμων των ἐστηρίζοντο ἀλλοι ἢ ἀλλα. «Οσοι δὲ καθηγηταὶ εἶχαμεν τὸ προνόμιον νὰ διδάσκωμεν ἐντὸς τῆς πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν μικρᾶς αἰθουσῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἡναγκαζόμεθα ἀνὰ πέντε λεπτὰ νὰ διακόπτωμεν τὴν διδασκαλίαν ἐνεκα τοῦ θορύβου τοῦ 5 μολις μέτρα ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς ἔδρας τροχιοδρόμου καὶ τῶν δικαίων κρευγῶν, «δὲν ἀκοῦμε». Καὶ τοιαῦται μὲν ἥσαν αἱ φιλοσοφικαὶ παραδόσεις. Ἀλλὰ τῶν ἔργαστηριαν καθηγητῶν αἱ ἀνάγκαι ἥσαν ἐπιτακτικότεραι. Πολλοὶ τούτων ἡναγκαζοντο νὰ ἐπαναλαμβάνουν (ἀμισθί, ἐννοεῖται) τὸ αὐτὸ μάθημα τρὶς καὶ τετράκις. Οἱ καθηγητὴς τῆς Ἀντομικῆς ἡρώτα πῶς ἐντὸς χώρου μόλις ἀρκετοῦ διὸ 40 φοιτητὰς θὰ ἀσκήσῃ 400. Ο δὲ καθηγητὴς τῆς Φαρμακολογίας ἔχων 40 καθίσματα καὶ 600 φοιτητάς, ἐκάλεσε μίαν πρωτίαν ἐπειγόντως τὸν Πρότανιν καὶ τὸν Ἀντιπρότανιν εἰς θέαμα ἀπίστευτον. Εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ φαρμακευτικοῦ χημείου κατέκειτο δύο φοιτήτριαι λιπόθυμοι ἐκ τοῦ συνωστισμοῦ καὶ τῶν ἀναδιδομένων ἀερίων τῶν φαρμάκων.

* *

Βλέποντες διτὶ ἡ εὐθύνη πρὸς τοὺς γονεῖς τοὺς πανταχόθεν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπιστευομένους εἰς ἡμᾶς τὰ τέκνα τῶν ἥτο πολὺ βαρυτέρα πάσης ἀλλης, δὲν ἐδιστάσαμεν νὰ προβῶμεν ἀμελλητί. Περὶ τοῦ φαρμακευτικοῦ χημείου ὑπῆρχεν ἡδη γνώμη νὰ διγερθῇ δις τοίτος δροφος τοῦ ἀνακτισθέντος μετὰ τὴν πυρκαϊάν χημείου. Ἄλλ' ἡ ἔπειλεσις ἀνεβάλλετο σχετιζομένη πρὸς τὰ λοιπά μέτρα. Ποῦ δῆμος θὰ κτισθῇ μέγαρον τῆς Νομικῆς σχολῆς καὶ ποῦ τῆς Φιλοσοφικῆς, ταῦτα εἴναι: ζητήματα ἔξαρτωμενα ἐκ τῆς κυριότητος τοῦ τετραγώνου τοῦ πολιτικοῦ νοσοκομείου. «Ἐπρεπε λοιπὸν τὸ πρόβλημα τοῦτο νὰ λευθῇ κατ' ἄλλον τρόπον. «Ἐπρεπε δηλαδὴ νὰ κτισθῇ οἰκοδόμημα συνδυαζόν τοὺς ἔξης

δρους. α') νὰ οἰκοδομηθῇ ἐπὶ χώρου μὴ ἀνήκοντος εἰς τὸ κέριον πανεπιστημιακὸν συγκρότημα· β') νὰ εἶναι μόνιμον καὶ γ') καὶ σπουδαιότερον, νὰ μὴ βαρύνῃ τὸ ταμεῖον. Οἱ δροὶ βεβαίως ἡσούν δύσκολοι, ἀλλὰ τὸ οἰκοδόμημα ενδέθη. Εἶναι δὲ μόνιμος πανεπιστημιακὴ Λέσχη ἀνεγερούμενη ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἀειμνήστου Παπαδάκη μετὰ σειρᾶς προσδοκίων κατωθεν καταστημάτων. Τὴν Άην τὸν Όκτωβρίου δὲ Προτανις, ὑποστηριζόμενος ὑπὲ τοῦ Ἀντιπρούτανεως, προέτεινε εἰς τὴν Σύγκλητον τὴν διπλῆν πρότασιν περὶ ἀνεγέρσεως νέου δρόφου τοῦ Χημείου καὶ περὶ οἰκοδομῆς Λέσχης, τῆς δποίας εἰς δροφος θὰ διατεθῇ προσωρινῶς ὡς διδακτήριον. Ἡ πρότασις ἐνεκρίθη αὐθημερόν, τὴν 9ην Νοεμβρίου δὲ οἰκοδομικὴ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε τὰς λεπτομερεῖας καὶ ἀμέσως ἀνετέθη τὸ μὲν σχέδιον τοῦ νέου δρόφου τοῦ Χημείου εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ζερβόν, τὸ δὲ τῆς Λέσχης εἰς ἓν τῶν μελῶν τῆς οἰκοδομικῆς ἐπιτροπῆς, τὸν κ. Άλ. Νικολούδην. Καὶ δύτις τὴν 20ην Φεβρουαρίου 1926 δὲ κ. Ζερβόν, συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ κ. Μεσολογῆ, ἐκβιβάσκε τὸ σχέδιον τοῦ νέου δρόφου τοῦ Χημείου, τὴν δὲ μαθηπομένην δὲ κ. Νικολούδης τὸ σχέδιον τῆς Λέσχης. Ἀφοῦ δὲ τοῦτο ἐνεκρίθη καὶ ὑπὸ τῆς Ἐφορείας, συνέστησε μόνον δύτις τὸ οἰκοδόμημα ἐκ τοῦ υθιμὸν Ἑλληνικὸν καὶ γραμμάτες κατὰ τὸ διμητὸν ἀπλᾶς καὶ λιτάς. Μετὰ μικρὰν διαβολὴν, ἐπελθοῦσαν ἐκ τοῦ ἀπροόπτου γεγονότος, δτε κατ' ἀρχὰς δὲ κ. οὐρπουργὸς ἐκ παρεξηγήσεως δὲν ἐνέκρινε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Χημείου ὡς δαπανηρόν, προέβημεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων. Ἡ Σύγκλητος προτιμήσασα κατὰ τὸ δρῦθρον 26ην τοῦ Οργανισμοῦ τὴν μεταξὺ ὡρισμένων φερεγγύων οὐκων δημοπρασίαν, εντυχῶς ἐπέτυχεν εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὸν δύο ἐργοληπτικῶν ἐταιρειῶν. Καὶ τοῦ μὲν Χημείου τὴν ἐκτέλεσιν ἀνέθισεν ἀντὶ 1,824,902 δρ. εἰς τὸν μειοδοτήσαντα οἰκον Κουροπούλου καὶ Κωττάκη, τὸν δποίαν δὲ μετ' ὀλίγον συντελουμένη ἐργασία απέδειξε τελείως αἴσιον τῆς ἡμετέρας ἐμπιστοσύνης. Τῆς δὲ Λέσχης τὴν κατακύρωσιν ἀνέθισεν εἰς ἐπιτροπὴν ἀρχιτέκτονων, δὲ ποίη προετίμησε τὸν μειοδοτήσαντα πασίγνωστον οἰκον Καψαρέλη καὶ Σία ἀντὶ 7,882,185 δρ.

Τὸ μέγα οἰκοδόμημα βεβαίως θὰ ἀπαιτήσῃ δύο τοιλάχιστουν ἔτη, ἀλλὰ τὰ κτιζόμενα καταστήματα δὲν θὰ βραδύνονται νὰ παραδοθοῦν καὶ ν' ἀποδέσσουν ἐπιφέρεστα τοὺς τόκους τοῦ ἡμετέρου κεφαλαίου.

Τοιουτορόπως πινετελέσθη, κύριοι, σχεδὸν ἀδαπάνως σημαντικὴ πρόδος πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ Πανεπιστημίου. Τὸ Φαρκευτικὸν τμῆμα τῆς Φυσικομαθητικῆς σχολῆς θὰ ἐγκαταπαθῇ ἀνέτως ἑτοῖς τοῦ νέου δρόφου τοῦ Χημείου, δπού ἥτο δὲ μεράζουσα εἰς αὐτὸν θέ-

σις. Εἰς δὲ τὸν κατεχόμενον ὑπὸ αὐτοῦ χῶρον θὰ ἐπεκταθῇ, διπλασιαζόμενον τὸ Ἀνατομεῖον, ἢ ἄλλο ἐργαστήριον.

Ομοία θὰ ἐπέλθῃ ἄνεσις εἰς τὴν Νομικὴν ἢ τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν ἐπὶ τίνα ἔτη ἐνιδέ τῆς Λέσχης. Αντὶ τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἐπὶ τῆς δδοῦ Σίνα γνωστῆς αἰθούσης, δὲ ποία τὰς Κυψιακὰς ἐξυποέτει καὶ τὰς ἀνάγκας ὅλων τῶν ἀστέγων σφραγίσειν τῶν Ἀθηνῶν, δὲ Νομικὴ σχολὴ θὰ ἀποκτήσῃ πλὴν μιᾶς τοιλάχιστον αἰθούσης καὶ διωμάτια ὡς φροντιστήρια, ἐξεταστήρια, ἀναπταυτήριον ολλ. Ἀλλος δροφος δὲ μέρος αὐτοῦ δύναται προσωρινῶς νὰ διατεθῇ χάριν τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς, τὰς δὲ δύο ἀπαλλασσομένας αἰθούσας τοῦ γηγαιοῦ οἰκήματος, δύναται νὰ καταλάβῃ δριστικῶς ἡ Θεολογικὴ καὶ ἡ Μαθηματικὴ σχολὴ. Οὗτο πᾶσαι αἱ σχολαὶ θὰ ἀποκτήσουν χῶρον ὑπερδιπλάσιον τοῦ παρόντος, πλὴν τῆς Ἱατρικῆς, χάριν τῆς δποίας ἀπεκτήκτησαμεν τὰ Καπούνια.

Άλλα καὶ ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη θὰ ἀνακουφισθῇ. Διώτι εἰς δροφος τῆς λέσχης θὰ χρησιμεύσῃ ὡς φοιτητικὸν ἀναγνωστήριον, δπερ ἥδη καταλαμβάνει τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ μεγάρου τῶν Βαλλιάνων. Τέλος ξανὸν μέρος θὰ χρησιμεύσῃ ὡς πανεπιστημιακὴ Λέσχη ἀντὶ τῆς ἐπὶ τῆς δδοῦ Πειραιῶς οἰκίας τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Μαγγίνα, δὲ δποία σήμερον εἶναι ὅλως ἀνεπιφράκτης. Ιδίως τὸ κατωθεν τοῦ νέου μεγάρου φοιτητικὸν ἐστιατόριον θὰ εἶναι δικαπλάσιον τοῦ ἐκεῖ καὶ πολὺ κεντρικότερον καὶ ὀραιότερον. Ελευθερουμένη δὲ ἡ οἰκία τοῦ Μαγγίνα, θὰ δώσῃ νέον σπουδαίον δσοδον εἰς τὸ πανεπιστημιακὸν ταμεῖον. Αφοῦ δὲ κτισθῇ καὶ μέγαρον Νομικῆς, δὲ Λέσχη θὰ καταλαμβάνει τὸν κενούμενον χῶρον μέχρις οὐ τέλος ἀποβῆ δέσποινα τοῦ ίδιου οἰκου.

* * *

* Άλλα δύναται νὰ δρωτήσῃ κανείς χρειάζεται τοιοῦτο μέγαρον ἡ Πανεπιστημιακὴ Λέσχη ;

Καὶ ἀποκρινόμεθα ἀδιστάχτως, ναί. Απὸ τοῦ 1911 τὸ πανεπιστημιακὸν ταμεῖον εἰσέπραττε καταβολὰς φοιτητῶν πρὸς συντήρησιν Λέσχης, διότι ἐκτοτε κατενοίθη ἡ ἀνάγκη νὰ ἀπομακρυνθοῦν οἱ φοιτηταὶ ἀπὸ τοῦ δέρος τῶν λεσχῶν. Ο θεσμὸς τῶν λεσχῶν εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀγγλικός, δὲ δὲ Οξφόρδη καὶ ἡ Κανταβριγία παρέχουν καὶ αἰθούσας πρὸς συζήτησιν τῶν πολιτικῶν θεμάτων τῆς ἡμέρας. Ήσα προπαρασκευὴ διὰ τὸ στάδιον τῶν Βουλῶν ! Άλλα μετὰ τὸν πόλεμον αἱ Φοιτητικαὶ Λέσχαι διεδύθησαν καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, ίδιως ἀφ' ής

η Αμερικανική Χ. Α. Ν. ήλθεν δρωγὸς τῶν πεντετέρων ἔθνῶν. Αὗτη τῷ 1923 προέτεινε καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν χρονιγίαν 100.000 δρ. καὶ Ἀμερικανὸν δργανωτήν, ἥ δὲ ἐπίκαιος πρόσωπος τῆς οἰκίας τοῦ Μαγγίνα ἐπὶ τῆς πρωτανείας τοῦ κ. Παππούλια ἔτειστε τὴν Σύγκλητον νὰ δοκιμάσῃ. Ἐκλεγεῖς τότε μετὰ τεσσάρων συναδέλφων ἔφροδος καὶ κατόπιν πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, εὐτύχησα νὰ συντελέσω κάτως εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἡμετέρας Λέσχης. Οὐδαμοῦ τοιωτὸν ἰδρυμα ἦτο ἀναγκαιότερον. Οἱ ἐπαρχιῶται μάλιστα φοιτηταὶ εἶχον ἀνάγκην νὰ εὑρεθοῦν ἐντὸς περιβάλλοντος ἀνωτέρου, νὰ μάθουν νὰ κατοικοῦν ἀνέτως, νὰ συνητοῦν ἡρέμια, νὰ πάζουν ὀφέλιμα παιγνίδια, νὰ ἀκούουν δλίγην μουσικήν, νὰ ἔξοικωθοῦν πρὸς ὅτι λέγεται πολιτισμός. Καὶ χαίρω δυνάμενος νὰ βεβαιώσω, καθὼς καὶ προκάτοχος μυν καὶ συνέφροδος κ. Ζέγγελης, ὅτι τὸ γενόμενον πείραμα, ίδιως ἀφ' ἡσ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν ὁ κ. Θωμᾶς Βαλάσης, ίστηδος, ὑπερέβαλεν ἥδη τὰς ἡμετέρας προσδοκίας.

Τέλος ἡ ὥραία αἴθουσα τοῦ πρώτου δρόφου θὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κινηματογράφος, αἴθουσα συναυλιῶν καὶ λαμπρὸν διαλεκτήριον. Ὅταν δὲ δργανωθῇ καὶ σειρὰ μαθημάτων, δύναται νὰ ἀποτελεσθῇ ὅτι ἀλλαχοῦ λέγεται λαϊκὸν Πανεπιστήμιον. Τότε ἔλπιζομεν νὰ σιγήσῃ καὶ ὁ φαιδρὸς χρωγμὸς «τῷ συχρονισμένων» ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον πάσχει γεροντικὴν ἀρτηριοσυλήρωσιν ἀφ' ἐνός, καὶ βρεφικὴν ἀτροφίαν ἀφ' ἑτέρου.

* *

Παρόμοιον ἐνδιάτημα ἔπαιξητήσαμεν νὰ ἴδρυσωμεν καὶ χάριν τῶν φοιτητῶν.—ὅτι δηλαδὴ λέγοντιν οἱ «Ἄγγλοι ήσον». «Λαοέσσοντες τὴν δυσκολίαν καὶ πολλάκις τοὺς κινδύνους τῶν ἐπαρχιωτισῶν πρὸς ἔξεύρεσιν διαμονῆς, ἐμελετήσαμεν νὰ κτίσωμεν ἐπὶ τῶν παρὰ τὴν «Ἄγιαν Ζώνην» πανεπιστημιακῶν γηπέδων, σίκοτροφεῖον χάριν 100 κατὰ πρῶτον φοιτητῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Ἀμερικανίδος τῆς Χ. Ε. Ν. Τὸ Πανεπιστημιακὸν ταμείον δὲν θὰ εἰσέλεγαττε πλέον τῶν 9 ο)ο ἐπὶ τῶν καταβληθησομένων κεφαλαίων. «Αλλ᾽ ἡ ἐκτέλεσις ἀνεβλήθη κυρίως δι᾽ ἔλειψιν ἀρκετοῦ χώρου. Ὁ χῶρος ἀτατεῖται χάριν γυμναστικῶν διακήσεων καὶ τῶν δύο φύλων. Θαυμάσας πολλάκις τὰ εὐρύτατα grouunds, δπου ἀσκεῖται ἡ Ἀγγλικὴ νεότης κατὰ τρόπον ἐνίσυμζοντα τὸν Σπαρτιατικόν, ἐπεισθην ὅτι παρόμοιαι ἀποκήσεις ἐπιβάλλονται καὶ ἔδω, ὅχι μόνον χάριν τῶν μυῶν τοῦ σιδματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔξυιείσιν εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ τιμίαν ἄμιλλαν τῆς ζωῆς, πρὸς ἀπόκτησιν μετριοφροσύνης εἰς τὴν νίκην καὶ καρτερίας εἰς τὴν ἥταν. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ὑπάρ-

χόντος Γυμναστηρίου κ. Ἀρβανίτης ὑπέβαλε τὴν πρότασιν ν' ἀποκτήσημεν τὸν παρὰ τὸν Ἰλισὸν χῶρον τοῦ παλαιοῦ Λυκείου. Ωραία ἡδεῖα, ἀλλὰ δεῖται καὶ αὐτὴ κρατικῆς προνοίας καὶ χρημάτων.

Αἱ ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν θὰ συντελέσουν ὅχι μόνον εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς πειθαρχίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς στρατιωτικῆς ἀντῶν ὑπηρεσίας. Τὸ ζήτημα τοῦτο χρῆσις πολλῆς προσοχῆς. Τὶ μακρὰ διακοπὴ τῶν σπουδῶν των εἶναι δλεθρία, διύτι μετὰ τὴν ἐπάνοδον λησμονοῦν τὰ διδαχθέντα. Καὶ ἡ ἀναβολὴ τῆς παταπάξεως μετὰ τὰς ἔξετάσεις καταλήγει σχεδὸν εἰς τὸ αὐτό. Χειρότερον δὲ είναι ὅτι γυμνάζομενοι πολλάκις ὑπὸ ἀγραμμάτων δεκανέονται, ἀκούονται κλητικά, τὰς δοπίας ἡμεῖς δὲν μεταχειρίζομεθα ἔδω. Ἐντεῦθεν ἐπέρχεται φυσικὴ τῶν φοιτητῶν ἀντιπάθεια πρὸς τοὺς στρατινας, πολλάκις διηγοῦνται πρὸς τὸν κομμουνισμόν. Ταῦτα ἐπεκύρωσε πρὸς ἡμᾶς ὁ στρατηγὸς Γιατρίδ, ὅτι δηλαδὴ τὸ αὐτὸ παρετηρεῖτο καὶ εἰς τὴν μεγάλην του πατρίδα, μέχρις οὐδὲ ἐθεραπεύθη νομοθετικῶς. Λαβὼν ἀντίτυπον τοῦ γαλλικοῦ νόμου, ὑπέβαλε τοῦτον μετὰ λεπτομεροῦς ὑπομνήματος τοῦ εἰδικοῦ περὶ τὸ ζήτημα γραμματέως τῶν σχολῶν κ. Π. Βριζάκη εἰς τὸν στρατηγὸν Νίδερ, δοτὶς παρέτευψεν αὐτὸν εἰς τὸ Ἑπιτελείον. Ὅποτηρίζαμεν ὅτι ἡ κατὰ τὰς δύο διακοπὰς ἔξασκησις τῶν φοιτητῶν ὑπὸ ἀξιωματικῶν συμπληρωμάτων κατόπιν διὰ τοιμήνου θητείας, θὰ ἦτο ἀρκετή. Ἄλλ᾽ ἡ κυρία ἀντιρρησία τοῦ Ἑπιτελείου τοτε ἦτο ἡ ἔλειψις ἀξιωματικῶν. Καὶ δικαὶος λύσις τοῦ ζητήματος ὡς ἡ γαλλικὴ θὰ διρέλει καὶ τὸν στρατὸν καὶ τοὺς νέους ἐπιστήμονας καὶ τὸ Κράτος.

* *

«Ἄλλο» οὐχὶ μικροτέρων ἐδώσαμεν προσοχὴν εἰς ἄλλο σπουδαιότερον ζήτημα—τὴν προπορειακὴν νέων ἐπιστημόνων, μελλόντων νὰ διαδεχθοῦν τοὺς σημερινούς. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ χάριν τῶν ἀλυτρώτων κληροδοτήματος τοῦ δειμανήστου καθηγητοῦ Α. Μανούση ἐπέμιψαμεν κατόπιν διαγωνισμοῦ δύο ὑποτρόφους τοὺς κ. Ι. Συκουντηῆν καὶ κ. Γ. Μέγαν, ἐκ τοῦ πανεπιστημιακοῦ δὲ ταμείου τὸν κ. Ι. Κακοϊδῆν, πάντας ἀριστούχους τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, πρὸς εὐρυτέρων σπουδὴν τῶν Ἑλληνικῶν γριψμάτων ἐν Γερμανίᾳ. Ομοίως ἐκ τοῦ πληροδοτήματος τοῦ δειμανήστου Κοντολέοντος ἀπεφασίσθη τὴν 22 Απριλίου ἡ ἀποστολὴ ὡς ὑποτρόφου φοιτητοῦ τῆς Ιατρικῆς.

«Ο» ὑπουργὸς κ. Αἰγινήτης ἔξήτησεν ἄλλας δύο ὑποτροφίας, ἐνδεξιούς καὶ ἐνδεξιούς γεωγράφους ἀλλ᾽ ἐξ ἀνεπαρκείας τῶν διαθεσίμων πόρων ἡγαγκάσθησεν ν' ἀναβάλλωμεν τὴν προκήρυξιν τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου.

Εθνυχός ή πρός τὸ Πανεπιστήμιον στοργή ίδίως τῶν ἔξω τοῦ κράτους ζώντων δὲν ἐστίσευσεν ἐντελῶς. Καὶ πρῶτον μὲν δωρητὴν μετὰ φιλικῆς συγκινήσεως μνημονεύω τὸν ἀείμνηστον Πρύτανιν τοῦ King's College τοῦ Λονδίνου καὶ γνωστὸν ἀρχαιολόγον R. Burrows καταλεπόντα £ 100 πρός βράβευσιν ἀνὰ διετίαν ἀπόδαν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Ἀθηνῶν, διακρινομένων εἰς τὰ Ἑλληνικά. Ἔπειτα δὲ τὸν μακαρίτην Ιατρὸν Βασίλειον Πατρίκιον, ἀληφοδοτήσαντα 50 χιλ. δρ. πρός προκήρυξιν διαγωνισμοῦ περὶ φρματιάσεως. Καὶ τὸν ἐν Παρισίοις Ιατρὸν κ. Ηλιστην, θρύσαντα ἔτησιν διαγώνισμα, οὗ ὅρισε τὸ α' θέμα «σύνδεσμος κεφαλαίου καὶ ἐργασίας».

Παλαιότερα δὲ ἀληφοδοτήματα ἔξησφαλίσθησαν διὰ τοῦ ἀξιεπαίνου ζήλου τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητοῦ κ. Παππούλια, πρῶτον μὲν τὸ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἀειμνήστου δμογενοῦς 'Πρακλέους Βόλτου, οὗ εἰσεπράχθη τὸ ὑπόλοιπον τῶν 30 χιλ. λιρῶν. Ἔπειτα δὲ ἀπακτοποιήθη δι' ἐπωφελοῦς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον σεμβιβασμοῦ ή περὶ τῆς εὐηργονομίας τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Λαρίσης Δωροθέου Σχολερίου μεταξὺ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ δήμου Τρικκαίων μακροχρόνιος διαφροδά.

* *

© 2006-2010 EKIA

Άλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κληροδοτημένων ἔδυθησαν χάριν ὀῷσμένων σκοπῶν, αἱ δὲ ἀνάγκαι τῆς λειτουργίας τοῦ ἔδρυματος γίνονται κατ' ἓτος περισσεύειν καὶ μεγαλύτεραι. Θὰ μητρικούνεσσο μίαν εἰσέτι, τὴν ἀποστολὴν ἀντιπροσώπων εἰς τὰ παντοδαπά συνέδαια εἰς ἄλλοινεθα πανταχόθεν, π.χ. εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ κατ' Ἀπρίλιον Λ' συνέδαιον τῆς Πλατιᾶς ἀγωγῆς, εἰς τὸ κατὰ Μάϊον Ποινικολογικὸν συνέδαιον τῶν Βρυξελλῶν, εἰς τὸ κατὰ Ιούνιον δύον συνέδαιον τῆς Association Française pour l'avancement des sciences, εἰς τὸ ἐν Τορόντῳ τοῦ Καναδᾶ Β' Διεθνὲς Συνέδαιον τῆς Ὁμοσπονδίας τοῦ Ἐκπαιδευτικῶν Συλλόγων, εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ περὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων. Η Σύγκλητος παρεμβάλλεται νὰ δεχθοῦν τὰς ἀντιπροσωπίας, ἐννοεῖται ἀνευ οὐσιοῦ ποτε Πανεπιστημιακῆς δαπάνης, τὸν κ. Τ. Ἡλιόπουλον εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις, τὸν κ. Κτενᾶν εἰς τὸ τῆς Association, τὸν ἐν Χάρβαρτ διδάκτοντα κ. Λῆμον εἰς τὸ ἐν Τορόντῳ καὶ τὸν κ. κ. Βιζουάδην καὶ Κ. Λούρον εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ. Καὶ οὕτω μὲν ἔξοικον μητρισσαν καλῶς τὰ πρόγματα, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον διὰ τὸ ξήτημα χρῆσαι λύσεως διοιστικῆς. Ο ὑπονοήδες κ. Πώπ. αἰσθανόμενος τὴν σημασίαν αὐτοῦ, ὑπέσχετο νὰ προνοήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἐπρόψθισε νὰ νομοθετήσῃ.

Μέναι λοιπὸν καὶ ταύτης τῆς ἀνάγκης ή θεραπεία εἰς τὸ μέλλον. Ἡς ἐλπίσωμεν διὰ εἰς αὐτὴν θὰ συμβιώῃ καὶ ή μετὰ τόσας ἀναβολῆς ίδρυθεῖσα κατὰ τὸ λῆξαν ἑτος ἔξαρφης Ἀκαδημία. Τὸ νέον ἰδρυμα παρέχει πολύμαχη πολλὰς ἐλπίδας, διὰ θὰ προβιβάσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' ὁ ἀποχωρῶν Πρύτανις ἐπιθυμεῖ κατὰ τὴν ὕστην ταύτην νὰ δηλώσῃ, διὰ εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς τῆς Ἀκαδημίας συνέτεινεν λιστές δλίγον διὰ τοῦ λόγου τῆς εἰς τὴν Πρυτανείαν ἐγκαταστάσεως τον, ἀλλ' ἡγγούει ἐντελῶς καὶ αὐτὸν τὸν διοισμὸν ἔσωτον ὡς Γενικοῦ Γραμματέως καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ.

Κύριοι,

Συνώνυμα δσον ἡτο δυνατὸν τὰ ἐπὶ τῆς πρυτανείας μου πετραγμένα. Τὸ παρελθόν ἑτος ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἔκτακτος περίοδος νέου πολιτεύματος, δοκιμασθέντος καὶ μετοδοκηματίσθεντος. Τὸ δυστύχημα διως είναι διὰ ἀπὸ τοῦ 1909 ὑπὸ οἰσνδήποτε πολίτευμα τὸ ἀνώτατον παδεντήριον ὑφίσταται πάντας τοὺς κλυδωνισμοὺς τοῦ Κράτους. Ἄλλ' ἀς ἐπιτραπῆ εἰς καθηγητὴν ἐργασίαντι ἐντὸς τοῦ «ἡρειωτάτου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς πανουδαστηρίων» νὰ τονίσῃ, διὰ πρῶτος ὅρος ἐπιστημονικῆς ἐργασίας είναι βίος κανονικὸς καὶ ἱρευος. Μόνον τότε ὁ φοιτητὴς διὰ αἰσθανθῆ καθῶς ὁ καθηγητὴς διὰ διακονεῖ ἐντὸς τεμένους. Πράγματι τὰ ἐν τῷ δύσει λεγόμενα κολλέγια ὑπῆρξαν γεραριὶ πονεῖ. Ἄλλος ποιός περιπόδες δύναται νὰ γεννηθῇ πρὸς ἰδρυματικαποτούμενον δι' «ἀναδρομικῶν ἐγγραφῶν» καὶ περιφρονούμενον ὑπὸ οἰσνδήποτε μανδραρίου τῆς ὑπηρεσίας ἐστω καὶ διὰ οὗτος διφάλῃ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον δλην τον τὴν συφίαν; Ὅταν δὲ σύγκρινη κανεὶς τὴν φράσιν τῶν ξένων alma mater πρὸς τὰ κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιφριπτόμενα ἀγγώμονα ἐπίθετα τῶν ἡμετέρων τροφίμων, αἰσθάνεται πόσον ἐπίπλαστος εἶναι ἀκόμη ὁ νεοελληνικὸς πολιτισμός.

Περὶ τῶν λειτουργῶν ἀντοῦ δύναται βεβαίως νὰ ἔχῃ καθεὶς οἷαν δήποτε θέλει γνώμην, ἐνθυμίζουσαν πολλάκις τὸ περίφημον ἀρθρον τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Κουμανούδη «Πανσκοπιστήριον» ἔγραφεν (δεείνα τὸ Πανεπιστήμιον) «πρὸν γίνῃ ἐν αὐτῷ καθηγητὴς διὰ τοῦ τον». Ἄλλ' ἀργησις τῆς ἀληθείας θὰ ἥτο νὰ ισχυρισθῇ κανεὶς διὰ τῶν λειτουργῶν τούτων οἱ πλεῖστοι, καὶ παρελθόντες καὶ ζῶντες, δὲν εἰσγάσθησαν μετ' ἀληθινῆς ανταπαρνήσεως δπως ἰδρύσουν καὶ στηρίξουν καὶ παλαιότερον διὰ τὸν τὸν ἐθνικὸν τοῦτον ναόν.

—Προς διεργασίες οι κ. κ. καθηγηταί τὴν κολοσσιαίαν περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου ; μὲν ἡρώτα παλαιός πολυτενύμενος.

—Ἄντοι, κύριε, τοῦ ἀπίγνητος, ἐδημιούργησαν τὴν κολοσσιαίαν τούτην περιουσίαν. Καὶ δὲν ἔννοι μάνον τοὺς ἀειμνήστους εὐεργέτας, τὸν Ἀρεταῖον, τὸν Αἰγινῆτην, τὸν Μαγγίναν κλπ., ἀλλὰ καὶ τοὺς πτωχοὺς καθηγητὰς, περὶ τῶν ὅποιων ὄφελοι νὰ μαρτυρήσω τὸ ἔξῆς. Γενθυμεῖσθε τὴν περιουσὴν σύντελειαν τῶν μισθῶν—τάσην, ὥστε δὲ Πρύτανις ἀπελάμβανεν διλιγότερα ἢ πρωτόπαιρος καθηγητῆς τοῦ γυμνασίου τῆς Ἀλεξανδρείας. Τότε λοιπὸν ἀνερρίφθη εἰς τὴν Σύγκλητον δικαιοτάτη πρότισις, νὰ ἐπικουρήσῃ τὸ ταμεῖον ἐκ τῶν διδάκτων τῶν ὑπερανηγόθεντιων φοιτητῶν. —Καὶ μὲ τὸν αἰνδυνὸν ἔλλειμματος ; Ἡρώτησα. Καὶ βεβαιῶ ὅτι οὐδεμία ἡρούσθη φωνὴ «ἀδιαφορῶ διὰ τὸ ἔλλειμμα, ἀφοῦ ἔγὼ στεφοῦμαι». Ιδοὺ πῶς ἐσχηματίσθησαν τὰ 250 ἢ 300 ἑκατομμύρια, τὰ δποῖα θὰ διεκεψίζετο φειδωλότερον τὸ Κράτος !

Καὶ τοιουτορρεπτος παραγνωρίζεται καὶ ἀγνοεῖται τὸ σπουδαιότατον κατόρθωμα τοῦ Πανεπιστημίου τοέτου ὅτι ἀπελλάσσει τὸ δημόσιον ἀπὸ τὸν πλείστουν βάρους τῆς ἀνωτάτης παιδείας τοῦ ἔθνους. «Ο Ἀναστάσιος Χρηστομάνος ἔλεγεν ὅτι ἐπὶ τῆς προτανείας τοῦ τὸ Κράτος διὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν εἶχεν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου κέρδος 300.000 δραχμῶν κατ’ ἔτος, «ὅς εἴς παραλεπτάτης ἐπιχειρήσεως». Ἄλλ’ ἂς ἐλθωμεν εἰς τὰ σημερινά. Ἐφέτος ἡ πρὸς ἡμᾶς συνδρομὴ τοῦ Κράτους περιφερίσθη εἰς 5.000.000 δρ. «δυναμένη νὰ μειωθῇ ἐφεξῆς». Τέξ αὖτης 600.000 δραχμῶν νὰ παρέχωνται εἰς τὴν νέαν Ἀκαδημίαν. Ἄλλα δὲ ἑκατομ. ἦτοι 13.000 περίπου λιρῶν εἶναι ποσὸν διλιγότερον τοῦ σχολικοῦ προϋπολογισμοῦ μᾶς καὶ μόνης κοινότητος τῆς Κύπρου.

Οταν δὲ παραβάλλωμεν ὅτι ἡ μουσουλμανικὴ Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Κατρού «Ἀλζαρ» ἔχει πλήν τῶν ἰδίων εἰσοδημάτων, ἀνερχομένων εἰς 130.000 λίρας, κυβερνητικὸν ἐπίδομα 200.000 αἰγυπτιακῶν λιρῶν, θά καταλήξωμεν εἰς τὸ σκληρὸν συμπέρασμα ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ὅχι ἡμεῖς ἐκληρονόμησαν τὴν φιλομουσίαν τῶν Πτολεμαίων. Καὶ δῆμος ἐπρεπε διὰ πλείστους ιστορικοὺς καὶ πραγματικοὺς λόγους νὰ μὴ ὑστερῇ τὸ «Ἐθνος, τὸ ἀφυπνισθὲν ἥδη πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως διὰ λαμπρῶν Σχολείων.

Ἄντι δὲ χρηματικῆς ἐπικουρίας πρὸς ἀπόκτησιν ἀναγκαιοτάτων ἐργαστηρίων, μουσείων, φροντιστηρίων, νέων ἔδρων, καὶ πατύρων καὶ βιβλίων λαμβάνομεν συνήθως νέα νομοσχέδια καὶ διατάγματα περὶ ἔξετάσεων, περὶ βιβλιολογίας, περὶ φοιτητικῶν συλλόγων, περὶ ἐρμηνείας τοῦ δείνος ἀρθρου, ὃς ἐὰν οἱ διδάσκοντες δὲν ἡσαν πολὺ ἀρμοδιώτεροι νὰ κρίνουν περὶ πάντων τούτων. Ἀλλὰ πόσος πυλότιμος

χόνος τῆς Συγκλήτου καὶ τῶν σχολῶν δαπανᾶται ὀσκόπως καὶ εἰς μάτην πρὸς συζήτησιν τοιωτῶν ἔγγραφων μετὰ πᾶσαν ἀνοδον οἰουδήποτε νέου ὑπουργοῦ.

Καὶ δῆμος δημιούμεν καθ’ ἔκαστην περὶ πολιτειακῆς ἀποκεντρώσεως. Ἄλλὰ Πανεπιστήμιον διοικητικῶς ἐξηρτημένον ἐκ τοῦ «Υπουργείου μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ κανονίζῃ τοῦτο διὰ ὑπουργικῶν διαταγμάτων—ἀνατρεπόντων τὸν «Οργανισμὸν—εἰς ποια μαθήματα καὶ πυσάκις καὶ μέχρι πότε ἐπανεξετάζονται καὶ διὰ ποίων ἀριθμῶν βιβλιολογοῦνται οἱ ἔκαστοτε ἀπορριπτόμενοι, εἶναι ἐφεύρεσις τῆς νεοελληνικῆς γραφειοκρατείας. Οὐδεὶς Πρύτανις, οὐδεὶς Κοσμήτωρ, οὐδεὶς Καθηγητής, οὐδεὶς Γενικὸς γραμματεύς, ἀλλὰ μόνον δὲ γραμματεὺς ἔκαστης Σχολῆς ἔχων ὥπ’ δηριν ὅλα τὰ στοιχεῖα δύναται νὰ ἀπαντᾷ εἰς ἔκαστον φοιτητὴν εἰς ποιὸν ἔκαστοτε ὑπάρχεται διάταγμα. Τοιουτορρεπτος καὶ αὐτὸν τὸ ἀπλούστατον ξήτημα τῶν ἔξετάσεων κατήντησε πολυπλοκότερον τοῦ ἔνοικιοστασίου.

Καταλήγων, θέλω νὰ ἐπιστήσω καὶ εἰς ἄλλο τὴν προσοχήν. Ότι δὲν ἀντιγράφονται προσείρως τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰ λοιπὰ. Ἀνώτατα καὶ δευτικὰ ἔργα ματαὶ ἐξ ἄλλων «δημοιεύδων τῆς «Επεργίας». Είναι δημιουργή ματα σύμφωνα πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ ὑλικὰ μέσα τῶν χωρῶν, ἀνά λογα πρὸς τὰς τοπικὰς ἀνάγκας καὶ ἐξειλισθεμένα φυσιολογικῶς. Μόνοι φυσικοὶ αὐτῶν ἐπόπται εἶναι οἱ προϊστάμενοι τῶν Σχολῶν, τῶν ἐργαστηρίων, τῶν φροντιστηρίων κλ. ὡς παρακολουθούμεντες τὴν ἀπόδοσιν τῆς διδασκαλίας. Ἐνῷ δυστυχῶς ἡ Πολιτεία, ἀναμιχθεῖσα κατά τὰ τελευταῖα ἴδιως ἔτη, ἐπεδίστη ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων, θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς—διὰ τῆς παροχῆς «ἐνεργετημάτων» καὶ τῆς περικοπῆς τῆς χορηγίας— τὸ ἀντίθετον τοῦ ὁρθοῦ, δηλαδὴ τὸν ἀμετρον πολλαπλασιασμὸν τοῦ ποσοῦ καὶ τὸν ἔξευτελισμὸν τοῦ ποιοῦ τῶν διδασκαλένων.

Τοιαύτη μέθοδος δὲν εἶναι ἀκίνδυνος. Σήμερον οἱ γειτονικοὶ λαοί, ἴδιως οἱ Ιστορικοὶ ἀντίταλοί μας, ἀφυπνισθησαν δὲν μετὰ τὸν ἄλλον καὶ ἐρριφθησαν εἰς τὸ στάδιον τῆς διεθνοῦς δημίλλης. Ἐάν ἐκ τῶν νεαρῶν αὐτῶν Πανεπιστημίου ἀποφυιτήσουν πολιτικοί, Ιατροί, φιλόλογοι χημικοί, δικασταὶ ἐμβριθέστεροι καὶ ὀφτιώτεροι τῶν ἡμετέρων, τότε ἡ πατρὶς τῶν ἐπιστημῶν πέπρωται νὰ ὑποστῇ νέαν, ταπεινοτέραν καὶ σκληροτέραν ἥτταν.

Ταῦτα ἐσκεπτόμην, δέ το δένος ὑπουργὸς κ. Παπας μὲ παρεκάλεσε, μετὰ τοῦ κ. Παππούλια καὶ τοῦ κ. Γρυπάρη νὰ ἀναλάβωμεν νέαν τροποίησιν τῶν Πανεπιστημιακῶν νόμων, ἀναιροῦσαν τὸ Ν. Δ. τοῦ ὑπουργοῦ κ. Δ. Αἰγινῆτον. «Ητον δὲ ἡμέρα καθ’ ἣν ἀνέμενα ἀν-

πομόνως τὸν διάδοχόν μου καὶ ἵτο μία τῶν θλιβερωτέρων τῆς πατρίδος ἡμερῶν· ἥκουντο πυκναὶ δημοφροντίαι καὶ εἰς τοὺς δρόμους εἶχαν ἥδη ἀρχίσει αἱ συγκρούσαις τῶν δημοκρατικῶν ταγμάτων. Καὶ ἐνῷ ἔσπευδα πρὸς τὸ Πρυτανεῖον διὰ νὰ ἀσφαλίσωμεν ὅπως δήποτε τὸ γηραιὸν οἰκοδόμημα, καὶ συνεβούλευα τοὺς συνωθουμένους εἰς τὰ προπύλαια φοιτητὰς καὶ τὰς φοιτισμένας φοιτητρίας νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἡσύχως ἀπὸ τοῦ χώρου, ὅπου μετ' δλίγον ἔλιμναζεν ἀδελφικὸν αἷμα, ἀπερχόμενος τελευταῖος, ἀνεπόλησα βαρύθυμος τοὺς ‘Ομηρικοὺς ἔκείνους στέχους’

Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ σὺ ἁῦσαι ἀπ' ἡέρος υἱας ‘Αχαιῶν,
ποίησον δ' αἴθρην, δὸς δ' ὁφθαλμοῖσιν ἴδεσθαι.

© 2006-2010 ΕΚΠΑ